

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI

Celovec, petek, 17. februar 1961

Štev. 7 (979)

Nova usodna zaostritev v Kongu:

Predsednik vlade Lumumba umorjen

Ves demokratični svet obsoja zločin, ki ga imajo na vesti kolonialistično-imperialistične sile

Prejšnji teden objavljena vest izdajalske Čombejeve vlade, da je zakoniti predsednik kongoške vlade Lumumba z dvema najožjima sodelavcema pobegnil iz zapora v Katangi, je v svetu sprožila splošno zaskrbljenost za usodo kongoških politikov. Le malo kdo je verjel, da je skupina jetnikov res pobegnila, nasprotno je prevladovalo mnenje, da je vest Čombejeve vlade samo priprava na poznejše sporočilo o smrti Lumumbe in njegovih sodelavcev. Ta domneva se je v polni meri izpolnila, ko je Čombejev notranji minister v ponedeljek razglasil uradno objavo, da so bili Lumumba ter njegova ministra Okito in Mpola pobiti. Vest o umoru je po vsem svetu izzvala veliko ogorčenje, zlasti še, ker je uradna objava vsebovala cinično trditev, da so imenovane tri politike umorili neki kmetje, čeprav ves svet ve, kdo ima gnusni zločin na vesti.

Že po objavi, da so Lumumba in njegovi sodelavci pobegnili iz zapora, je bilo jasno, da v resnici gre samo za to, kako bi krog izdajalcev in plačancev okoli Čombeja svetovno javnost obvestil o izvršenem delu, namreč o umoritvi kongoških politikov. Predsednik pokrajinske vlade v Leopoldvillu Kamitatu je že nekaj dni prej izjavil, da sicer nima dokazov, pač pa je popolnoma prepričan, da je bil Lumumba ubit. „Naša zaskrbljenost je popolnoma upravičena, je dejal, ker se belgijski kolonialisti borijo tega vidnega kongoškega patriota in voditelja“.

Dejansko obsodba vsega demokratičnega sveta ne velja tistim nepoznanim kmetom, ki jih Čombejeva klika dolži umora, marveč je naperjena proti kongoškim izdajalcem, ki jih izrabljajo in plačujejo kolonialistične sile, ter proti imperialističnim krogom sploh, ki se ne ustavijo niti pred zločinskimi umori, samo da bi ohranili svoje

Predsednik Tito na poti miru po prijateljskih neodvisnih deželah Afrike

Ko je to sredo v splitskem pristanišču dvignila sidra jugoslovanska ladja „Galeb“, se je pričelo veliko potovanje predsednika FLR Jugoslavije maršala Tita v prijateljske afriške države. To je že tretje potovanje predsednika Tita v Afriko in ga bo tokrat vodilo v vrsto držav severne in zahodne Afrike, s katerimi je Jugoslavija v zadnjem času navezala tesne stike in katerih voditelji so Jugoslavijo že obiskali ali pa jo bodo še.

Potovanje predsednika Tita spremlja vsa svetovna javnost, ker se zaveda, da so njegovi obiski v državah črnega kontinenta posvečeni misiji miru in zблиževanja med

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem ima svoj

redni občni zbor

jutri, soboto, 18. februarja 1961 s pričetkom ob 9. uri v dvorani I Delavske zbornice v Celovcu.

Vsi, ki so prejeli vabilo, so naprošeni, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

narodi. V teh prizadevanjih si je Jugoslavija pridobila v svetu velik ugled, ker dosledno vodi politiko mirne in prijateljske koeksistence enakopravnih suverenih držav.

Za načela take politike so posebno do vzetne mlade države Afrike, kjer še ni končan boj za neodvisnost in svobodo, kjer se narodi še vedno bojujejo za osvoboditev izpod tujega gospostva. Zato jim je v tej borbi prav Jugoslavija svetel zgled, zato tudi vedno tesnejši odnosi med Jugoslavijo in afriškimi državami.

Predsednik Tito in njegovi sodelavci so krenili na pot kot odposlanci vse zmagovalnejše ideje miraljubne koeksistence, ideje mednarodnega sodelovanja, krenili so na pot s ciljem, da prispevajo k utrjevanju miru in k ustvarjanju enakopravnosti med narodi in državami.

pozicije v Kongu in Afriki sploh. Po vsem svetu je prišlo takoj po objavi smrti Lumumbe in ostalih dveh članov zakonite kongoške vlade do najostrejših protestov ter demonstracij proti Belgiji, ki je splošno obdolžena glavne krivde na zločinu. Zelo ostri pa so tudi napadi proti generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu, ki je odgovoren za neuspeh intervencije Združenih narodov v Kongu. Sovjetska vlada je uradno sporočila, da je s Hammarskjöldom prekinila vse stike in ga ne priznava več kot generalnega sekretarja OZN, hkrati pa je

Vprašanje Južne Tirolske:

Pogajanja med Avstrijo in Italijo

se bodo nadaljevala, sedaj v Celovcu

Uradno je bilo sporočeno, da je Italijanska vlada izrazila pripravljenost za nadaljnja pogajanja o vprašanju Južne Tirolske med Avstrijo in Italijo ter za kraj prihodnjega sestanka predstavnikov obeh držav predlagala Celovec. Točen termin teh razgovorov sicer še ni bil objavljen, splošno pa se pričakuje, da se bodo odvijali še tekom meseca marca.

Medtem je bila razprava o južnotirolskem vprašanju tudi pred dunajskim parlamentom, kjer so govorniki posameznih strank zavzeli stališče do neuspešnih pogajanj v Milanu. Najprej je zunanji minister dr. Kreisky obširno poročal o teh razgovorih in ponovno obrazložil stališče, ki ga avstrijska vlada zavzema do Južne Tirolske. Zahteve Avstrije napram Italiji se delijo v tri poglavja:

- zagotovitev etničnega značaja,
- zagotovitev gospodarskega razvoja
- zagotovitev kulturnega razvoja.

Tako v poročilu kot tudi v izjavah posameznih govornikov je bilo mnogo govora o tujerodnem priseljevanju in s tem v zvezi o izpodrivanju domačega nemško govorečega prebivalstva, to se pravi o načrtnem spreminjanju etničnega značaja ozemlja, na katerem živi manjšina. Prav tako pa je bilo poudarjeno, da Avstrija ne zahteva ničesar mimo poslednje uresničitve določil pariškega sporazuma, čeprav je načelno mnenja, da bi bila pravična rešitev južnotirolskega problema možna le na podlagi načela samoodločbe.

O podrobnih izvajanjih posameznih govornikov ni treba govoriti, saj niso povedali nič bistveno novega. Pač pa je treba poudariti, da so nekateri poslanci tudi ob tej priložnosti napravili južnim Tirolcem skrajno slabo uslugo, ko so ponovno pogrevali očitno laž, da je manjšinsko vprašanje na Koroškem vzorno rešeno in bi lahko služilo kot zgled Italiji. Ves svet danes ve, da to vprašanje v Avstriji še nikakor ni rešeno, ve pa tudi, da se položaj manjšin v naši državi bistveno razlikuje od položaja južnih Tirolcev — namreč v tem oziru, da južni Tirolci že leta uživajo vsaj nekaj pravic, medtem ko o pravicah in enakopravnosti koroških Slovencev in gradnjaških Hrvatov doslej sploh ne more biti govora, saj se je nasprotno njihov po-

zahtevala od Združenih narodov, da uradno obsodijo Belgijo zaradi umora Lumumbe.

V številnih mestih širom sveta so bile v zadnjih dneh demonstracije pred belgijskimi poslaništvimi in je ponekod policiji le z največjim naporom uspelo preprečiti popolno opustošenje poslopj, kjer imajo belgijska predstavništva svoje sedeže. V številnih afriških državah pa so razglasili večdnevno državno žalovanje.

Ob nasilni smrti Lumumbe so tudi mnogi vodilni državniki podali izjave, s katerimi so obsodili zločinsko politiko kolonialistično-imperialističnih sil v Kongu. Predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito je pred odhodom na potovanje po Afriki poudaril, da predstavlja svoječasna izročitev Lumumbe notoričnemu morilcu Čombeju nameren načrt, Lumumbo likvidirati, toda moralno odgovornost za umor Lumumbe nosijo Združeni narodi. Ta umor, ki v moderni zgodovini nima primere, bo v afriških deželah povzročil splošno nevoljo in bo mrtvi Lumumba za tiste, ki bi hoteli afriške na-

ložaj celo poslabšal, odkar avstrijska vlada „širokogrudno rešuje“ manjšinsko vprašanje!

Kljub temu pa pri manjšinskem vprašanju v Avstriji ne gre za ničesar drugega kot pri vprašanju južnih Tirolcev: gre namreč prav tako za izvedbo določil mednarodne pogodbe, gre za zagotovitev etničnega značaja, za zagotovitev gospodarskega razvoja in za zagotovitev kulturnega razvoja manjšin, katere so že skozi desetletja prav tako izpostavljene nevarnosti načrtnega tujerodnega priseljevanja.

Zato bi bilo za Avstrijo mnogo bolj koristno — zlasti v zvezi z njenimi prizadevanji glede Južne Tirolske — če bi najprej napravila red doma in sicer po obliki in vsebini, kot to zahteva za svojo manjšino v Italiji, ker se potem ne bi moglo dogajati, da bivši italijanski zunanji minister avstrijsko zadržanje v južnotirolskem vprašanju javno imenuje „premeteno, toda tudi nevarno igro“.

Sovjetski prodor v vsemirje:

„Venusnik“ na poti proti Veneri

Amerika priznava: Sovjetska zveza za tri leta pred nami

Samo kratko časa je trajalo ugibanje okoli zadnjega šest in pol tone težkega sovjetskega umetnega satelita, ki so ga sovjetski znanstveniki uspešno izstrelili v vsemirje: Že nekaj dni kasneje se je namreč uresničila napoved vodilnega sovjetskega znanstvenika, da je morda že v nekaj dneh pričakovati nova presenečenja.

Zadnje nedeljo so v Sovjetski zvezi uradno sporočili, da je bil izstreljen nov „težek satelit“, s katerega so nato izstrelili usmerjevano kosmično raketo, ki nosi avtomatično medplanetarno postajo proti Veneri. „Venusnik“, kakor imenujejo to medplanetarno postajo, bo v drugi polovici tega leta dosegel Venero, katere oddaljenost od Zemlje znaša izmenoma od 39 do 260 milijonov kilometrov. Teža avtomatične medplanetarne postaje znaša 643,5 kg in leti „z izredno natančnostjo“ proti Veneri s hitrostjo 4000 m na sekundo. Sovjetski znanstvenik je po izstrelitvi „Venusnika“ izjavil, da je mogoče, da bo medplanetarna postaja bodisi pristala na Veneri ali pa začela krožiti okoli nje.

Novi prodorni uspeh sovjetskih znanstvenikov priznavajo in poudarjajo po vsem svetu. V Ameriki brez škodoželjnosti priznavajo, da ima Sovjetska zveza na področju vsemirskih izstrelkov tri leta prednosti pred Ameriko. Ves svetovni tisk je izstrelitev „Venusnika“ označil kot fantastično pridobitev, ki je podobnega pomena, kot je bila izstrelitev prvega umetnega satelita. Pač pa se oglašajo tudi glasovi, ki najnovejši uspeh sovjetske znanosti povezujejo tudi z vojaškimi problemi. Tako se angleški listi vprašujejo, ali se ne bi nova tehnika, ki jo uporabljajo v Sovjetski zvezi, mogla uporabiti tudi na vojaškem področju, kajti „Sovjetska zveza sedaj lahko z natančnostjo doseže s svojimi raketami kateri koli objekt na Zemlji“.

rode še naprej držati v kolonialnem suženstvu, še mnogo bolj nevaren, kot je bil živi Lumumba. Vlada Združene arabske republike je uradno sporočila, da umora Lumumbe ne smatra za konec boja za Afriko, marveč za začetek novega obdobja v tem boju. Vladni egipčovski list pa je naslovil na Hammarskjöldu obdobje: VI, ne samo Čombe, ste umorili Lumumbo, kajti Čombe služi le belgijskim imperialistom, toda VI ste Združene narode zlorabili za to, da služijo imperialistom v boju proti neborožnemu kongoškemu ljudstvu.

Tako in podobno se glasijo še mnoge druge obsodbe, ki prihajajo iz vseh delov sveta. V vseh pa prevladuje tudi prepričanje, da s smrtjo Lumumbo in njegovih najožjih sodelavcev ni mrtvo tudi tisto, kar je predsednik Lumumba nesporno predstavljal, namreč ideja o zares neodvisnem Kongu, ki se je z umorom le še okrepila, z njo pa tudi sile, ki se borijo proti sleherni obliki kolonializma in imperializma!

Sestanek ÖVP-vodstva na Semmeringu:

Na dnevnem redu tudi odstop Raaba

ÖVP-jevski prvaki iz centrale na Dunaju in iz deželnih vodstev so se spet sestali na svojem vsakoletnem posvetovanju na Semmeringu. Pomembni sestanek se je začel včeraj in se bo danes nadaljeval.

Oficijelno sicer poudarjajo, da gre za razgovore o načelnih političnih vprašanjih. Toda mimo teh se od letošnjega sestanka pričakujejo odločilni sklepi tudi v dveh problemih, ki že dalj časa zaposlujeta ne samo ÖVP-jevsko vodstvo, marveč tudi vso avstrijsko javnost. Prvič gre za vprašanje, kdaj bo odstopil kancler Raab in kdo bo za njim prevzel vodstvo vlade; drugi problem pa se nanaša na stremeljena posameznih ÖVP-jevskih voditeljev, katerim sedanji koalicijski odnosi med ÖVP in SPÖ niso več po volji in želijo doseči gotove spremembe.

Tako eno kot drugo vprašanje precej odločilno posega v celotno notranjo politiko Avstrije. Od osebnosti, ki bo zamenjala Raaba — kateri se trenutno nahaja v bolnišnici — na sedežu zveznega kanclerja, še bolj pa od krogov, ki bodo to osebnost forsirali, bo v veliki meri odvisno, kako se bodo v bodoče razvijale razmere v naši državi. Zelo tesno s tem problemom pa je povezano tudi vprašanje, kakšno stališče bo ÖVP za naprej zavzemala do sodelovanja s socialisti. Vsekakor je v tej zvezi zanimivo, da se za reformo sedanjega koalicijskega sporazuma zavzemajo predvsem ljudje, ki stojijo na nacionalističnem krilu ÖVP in jih zaradi te opredelitve mnogo bolj vleče k FPÖ kot pa k SPÖ.

Ostri protesti proti fašističnim izgreedom v Trstu

Protislovenski in protijugoslovanski izgreedi v Trstu so močno razburili vse slovensko in demokratično prebivalstvo Italije, prav tako pa tudi javnost v Sloveniji in Jugoslaviji. Osrednje slovensko glasilo — »Delo« — je tem dogodkom posvetilo poseben uvodnik pod naslovom »Doklej še?«, kjer je rečeno:

Neofašističnega huliganstva v Trstu še ni konec! Nasprotno, priče smo, kako se šovinistično divjanje vsak dan stopnjuje, organizatorji pa napovedujejo, da bo še »ostrejšel« — »Skvadre« šovinističnih razbijačev napadajo slovenske ustanove in groze Slovence! Za še nedograjenim Kulturnim domom in Slovensko banko sta prišli kot cilj šovinističnih napadov na vrsto Slovenska knjigarna, kjer je pobesnela tolpa razbila izložbe in jo skušala zažgati, ter slovenska gimnazija, pred katero je drhal grozila slovenskim učencem! Demonstranti so razbili tudi avto, ker je imel registrsko tablico iz Jugoslavije... Skratka, »lov na črve« v Trstu se je ponovil z enako silovitostjo in brutalnostjo, s kakršno je besnel pred štiridesetimi leti, ko so plameni lizali Narodni dom, medtem ko so policija in gasilci neprizadeto gledali, kako fašisti pretepajo tiste, Slovence in Italijane, ki so hoteli reševati goreče poslopje!

Tokratni izgreedi proti slovenski manjšini na Tržaškem niso nekontroliran izbruh individualnih strasti šovinističnih zasleplencev, marveč so do potankosti organizirani; tolpe mlečnozobih napadalcev »koordinirajo« svoje akcije in pohode celo s pomočjo prenosnih oddajnikov! Kje je ob tem moralna odgovornost profesorjev in staršev, ki puste, da politikanti najbolj dvomljive vrste zastupljajo generacijo, ki bo že po rojstni letnici morala biti nosilec strpnosti in sodelovanja med narodi, je vprašanje, na katero naj odgovori italijanska javnost sama! Mi ob tem lahko samo grenko ugotovljamo, da se ob pomankanju take odgovornosti pred mlado generacijo ustvarjajo pogoji, da bo Tržaško tudi v prihodnje žarišče nacionalne nestrpnosti in medsebojnih trenj, zgodovina nas pa uči, da po vsakem obdobju politične zaslepljenosti in mrščajstva pride tudi grenka »ura resnice in spoznanja«!

Protislovenski in protijugoslovanski izpadi oblasti niso presenetili! Nasprotno! Dovolj znamenj je, ki utemeljujejo prepričanje, da so bile oblasti že vnaprej obveščene o demonstracijah in da so dale s svojim molkom celo spodbudo zanje. Izjave visokih lokalnih voditeljev, »da demonstracij v Italiji ni mogoče prepovedati«, so brezprimerna hinavščina! Ali ni mar dr. Palamara brez omahovanja in brez slabe vesti za demokratičnost postopka že trikrat prepovedal predvolilni govor v slovenščini, »da bi se izognili neredom...?« Ne »more« pa prepovedati — v imenu demokracije — izgrede, ki niso več demonstracije, marveč pravi lov na Slovence in na vse, kar je z njimi v zvezi! Ogroženo ni samo njihovo premoženje, marveč tudi njihova osebna varnost! Ogrožen je tudi etnični obstoj manjšine! Ofenziva nacionalistično zastupljenih huliganov, ki danes dajejo ton življenju tega severnojadranskega mesta, je namreč samo končna in logična posledica stališča velike večine lokalnih političnih voditeljev desnice in tako imenovanega centra. Le-ti so skrbno in vztrajno minirali vse, kar bi bil Rim v smislu sprejetih mednarodnih obveznosti — londonskega memoranduma in meddržavnih razgovorov z Jugoslavijo — morebiti pripravljeno storiti, da bi vsaj delno popravil krivico, ki je bila storjena Slovcem na Tržaškem, ter da bi jim s tem dal minimalno jamstvo za njihov vsaj delno normalni etnični obstoj in razvoj.

Brutalnega pobalinstva, ki danes gospodari po tržaških ulicah, torej ne kaže jemati samo kot občasn in za Italijo neljub izbruh nekontroliranih strasti, marveč za politično že dolgo pripravljeno akcijo, ki ima za cilj uničiti etnični obstoj slovenske narodnostne skupine in jo potisniti na stopnjo drugorazrednih prebivalcev Italije, brez pravic, ki ji gredo po mednarodnih obveznostih in po italijanski ustavi!

Ob tem početju so se pokazale lokalne oblasti, ki so odgovorne za vzdrževanje reda in za konkretno izpolnjevanje sprejetih obveznosti, popolnoma neprizadete! V naši javnosti je povzročilo še večje ogorčenje to, da je rimska vlada, ki je v zadnjem času že večkrat izrazila pripravljenost in željo po globitvi dobrih sosedskih odnosov z našo državo, ob teh dogodkih pokazala cinično neprizadetost. Jugoslovanska javnost se upravičeno z vsjo zaskrbljenostjo in z ogorčenjem hkrati vprašuje, kam vodi taka »neprizadetost«, ki je obenem soodgovornost in sokrivda za dogodke v Trstu? Zgodovina nam daje na to vprašanje brutalen odgovor: v etnični genocid, v uničenje Slovencev kot etnične skupine!

Jugoslovanska javnost in Slovenci posebej smo vedno cenili deklarirane napore italijan-

Zboljšave na področju otroških in družinskih doklad

Leto 1961 je na področju družinskega skrbstva s strani države prineslo nekaj vidnihboljšav. Z veljavnostjo od 1. januarja 1961 bo k dosedanjim 13 otroškim in družinskim dokladam izplačana še 14. doklada. Poleg tega pa so z isto veljavnostjo vpeljane še doklade za matere, ki imajo 3 in več otrok, ter doklade za dojenčke. Tehboljšav so deležni vsi državljani, tako mezdni delavci kakor tudi kmetje in drugi samostojni poklici.

Otroške ali družinske doklade smo doslej dobili izplačane mesečno. Zadnja leta pa smo poleg tega v septembru dobili izplačano še takoimenovano 13. doklado. Višina doklad se je ravnala po številu otrok, izplačala pa jo je finančna deložna direkcija in sicer mezdni delavcem in nameščencem posredno preko njihovih delodajalcev, kmetom in drugim samostojnim poklicem pa neposredno bodisi v obliki denarja, bodisi v obliki dobropisa na njihovem davčnem kontu. Dokaz upravičenosti za sprejemanje otroških doklad in merilo za njihovo višino so bile ikaznice za otroške doklade (Kinderbeihilfenkarte).

Ta ureditev velja tudi v bodoče. Novovpeljana 14. doklada in dosedanja 13. doklada pa bosta izplačani v 4 obrokih in sicer februarja, maja, avgusta in novembra. Za te mesece bomo torej dobili izplačanih na otroških ali družinskih dokladah za 50 % več denarja, kakor smo ga dobili doslej. V preostalih osmih mesecih bo višina otroških in družinskih doklad enaka, kakor je bila doslej.

Doklad za matere so deležne vse osebe, ki imajo po ikaznici za otroške in družinske doklade pravico do doklad za 3 in več otrok. Doklade za matere so enotne, ne glede na to, ali ima upravičenec 3 ali pa 10 otrok. Pač pa sta tudi tu — kakor pri otroških ali družinskih dokladah — vpeljani 13. in 14. doklada, ki bosta izplačani v 4 obrokih in sicer februarja, maja, avgusta in septembra.

Mesečna doklada za matere znaša v letu 1961 šil. 50. S 1. januarjem 1962 bo zvišana na 70 šil., v letu 1963 na 100 šil. in v letu 1964 na 150 šil.

Otroške ali družinske doklade in doklade za matere bodo izplačane skupno. Tako bo družina s 3 otroci v mesecih januar, marec, april, junij, julij, september, oktober in december na teh dokladah sprejela skupno 460 šil., v mesecih februar, maj,

avgust in november pa 690 šil., družina s 5 otroci pa običajno mesečno 855 šil., v mesecih, ko bodo izplačani obroki 13. in 14. doklade, pa 1.282,50 šil.

Poleg teh rednih družinskih podpor s strani države ali skupnosti pa je poleg prispevka ob rojstvu otroka še novovpeljana doklada za dojenčke. Prispevek k rojstvu otrok je enkrat in znaša kakor doslej 500 šil. Običajno ga dobimo izplačanega, čim otrokovo rojstvo dokažemo z rojstnim listom. Proti posebni prošnji na finančni urad in priloženemu potrdilu s strani zdravnika pa pridejo matere v posest prispevka lahko tudi že v osmem mesecu nosečnosti.

Doklade za dojenčke so od 1. januarja 1961 naprej deležne vse matere, ki imajo svojega novorojenčka pri sebi v gospodinjstvu in ki skrbijo tudi za njegovo zdravniško oskrbo. Ta doklada bo izplačana dvakrat in sicer v prvem mesecu in po šestem mesecu rojstva, vsakokrat v višini 300 šil. S 1. januarjem 1963 pa se bo doklada zvišala in bo izplačana dvakrat v višini po 600 šil. Za izplačilo doklade je treba vložiti prošnjo pri finančnem uradu. Prošnji je treba priložiti rojstni list otroka, potrdilo občine, da živi otrok pri materi v gospodinjstvu, ter potrdilo zdravnika, da je otrok pri njem v zdravstveni oskrbi.

Obrazci ali formularji za vse tozadevne prošnje so od 1. februarja naprej pri finančnih uradih na razpolago.

Kmečko-zborske volitve na Koroškem, Tirolskem in Zg. Avstrijskem

V teku letošnjega leta bodo v treh zveznih deželah volitve v kmetijsko zbornico. Volitve v tirolsko kmetijsko zbornico bodo verjetno že marca. Zgornjeavstrijski kmetje si bodo svoje zastopstvo volili koncem oktobra in na Koroškem so kmečkozberske volitve napovedane za 12. november.

Jugoslavija bo letos sodelovala na šestnajstih mednarodnih velesojmih

Priprave za letošnje mednarodne gospodarske prireditve — velesojme so v glavnem že zaključene, vsaj kar tiče splošna vprašanja; ostale so le še tehnične stvari priprav. V glavnem je tudi že rešeno vprašanje udeležbe posameznih držav na teh prireditvah.

Tako je Jugoslavija sklenila, da bo letos sodelovala na šestnajstih mednarodnih velesojmih v inozemstvu: v Leipzigu, Budimpešti, Poznanju, Brnu, Milanu, Casablanci, Göttingu, Chicagu, Ismiru, Damasku, Solunu, Dunaju, New Delhiju, Bariju, Kairu in Kölnu. Poleg tega se bo udeležila tudi vrste manjših prireditev, kot je na primer celovški velesojm.

Razen udeležbe na sejmih bo Jugoslavija tudi letos organizirala posebne samostojne gospodarske razstave v Sao Paolu (Brazilija), Conakryju (Gvineja), Akri (Gana) in Kartumu (Sudan); v New Yorku pa bo odprta stalna razstava jugoslovanskega blaga.

Vse te razstave odnosno udeležbo Jugoslavije na njih bo organiziral zavod za gospodarsko propagando v tujini, ki je bil osnovan v okviru zvezne zbornice za zunanjo trgovino. Za prireditve, ki bodo v prvi polovici leta, je zavod že izdelal podrobne programe in določil asortimant razstavljenega blaga. Kakor je izjavil direktor tega zavoda, bo imelo sodelovanje Jugoslavije na letošnjih mednarodnih gospodarskih prireditvah predvsem komercialni značaj. Posebno bodo pazili na to, da bi na posameznih sejmih prikazali blago, za katerega so realne možnosti, da ga prodajo na dotičnem tržišču.

Za letošnji zagrebški mednarodni spomladanski velesojm, ki bo v času od 14. do 23. aprila, je že veliko zanimanja in je vodstvo prejelo doslej 350 domačih in 170 tujih prijav.

slovenska javnost na šovinistično huliganstvo ni odgovorila v enakem jeziku, to ne pomeni, da mera naše potrpežljivosti ni polna, marveč le to, da smo Jugoslovani dosledni in iskreni, kadar govorimo o koeksistenci in aktivnem sodelovanju med narodi, ter da ne nameravamo nepremišljeno rušiti tistega, kar je bilo z veliko prizadevnostjo in potrpežljivostjo ustvarjeno v nekaj letih. To pa seveda ne pomeni, da se Jugoslavija ne bo z vsjo odločnostjo — brez histeričnega vika in brez ustvarjanja žarišč napetosti in divjajstva — zavzela za to, da bodo spoštovane pravice, ki naj bi bile zagotovljene Slovcem v Italiji z mednarodnimi obveznostmi.

PO ŠIRNEM SVETU

Akra. — Ganska vlada je imenovala za direktorja ganske časopisne agencije G. T. Anima. To je prvi direktor agencije, ki je ganski državljan. Doslej so imeli vodilna mesta v agenciji novinarji britanske agencije Reuter.

Okinava. — V glavnem mestu Nahi je bilo protestno zborovanje proti ameriškim poskusom z raketami tipa »Nike«. Zborovanja se je udeležilo okoli 2000 ljudi, ki so sprejeli resolucijo proti uporabljanju otoka za poskuse z atomskim orožjem.

Teheran. — V iranskem glavnem mestu so študentje demonstrirali proti omejitvi svobode na nedavnih splošnih volitvah. Aretiranih je bilo več oseb, prav tako pa je bilo več demonstrantov in policajev tudi ranjenih.

London. — Na londonsko letališče se je pred nedavnim spustilo prvo japonsko potniško letalo, ki je kdaj prispelo v Britanijo. Japonsko potniško letalstvo namerava odpreti redno linijo Tokio-London čez Severni tečaj.

Džakarta. — Predsednik Indonezije Sukarno bo aprila odšel na potovanje po raznih deželah Evrope, Afrike, Azije in Latinske Amerike. Program poti še ni določen, znano je le, da bo obiskal tudi Sovjetsko zvezo.

Santiago de Chile. — Ker je 800 čilenskih rudarjev stavkalo, da bi tako podprli svojo zahtevo po izboljšanju življenjskih pogojev, je severnoameriška firma Kennecott Copper enostavno zaprla vse rudnike bakra v Čilu in je ostalo okoli 3000 rudarjev brez dela in zaslužka.

Ankara. — Poleg že obstoječe Republikanske domovinske stranke, ki se bo odslej imenovala le še Domovinska stranka, so bile v Turčiji ustanovljene tri nove politične stranke, in sicer Republikanska stranka strokovne enotnosti, Stranka dela in Stranka pravice.

Conakry. — Med svojim obiskom v Gvineji je predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Brežnev izjavil, da po vsej Afriki trenutno gradijo s sovjetsko pomočjo 250 velikih industrijskih podjetij. Brežnev je poudaril, da je Sovjetska zveza vsakčas pripravljena, nuditi prijateljskim afriškim državam vsako pomoč.

New York. — Za generalnega sekretarja Združenja tujih novinarjev v OZN, ki šteje 350 članov, je bil izvoljen stalni dopisnik beograjske »Borbe« v New Yorku Živko Milič, za predsednika pa švicarski dopisnik Hans Steinitz.

Washington. — V Ameriki se pristojni krogi zelo podrobno bavijo z vprašanji morebitne vojne. Pri tem je prišlo do bistveno različnih pogledov pri letalstvu na eni in mornarici ter kopenski vojski na drugi strani. Letalski strokovnjaki namreč zastopajo mnenje, da bo prihodnja vojna sicer kratka, vendar z nenavadno uničevalno silo, pri mornarici in kopenski vojski pa pravijo, da mora biti Amerika pripravljena voditi tudi dolgotrajne vojne, kar zahteva velikanske zaloge vojnega materiala in primerno izvežbane vojaške sile.

Bern. — Lani se je v Švici pripetilo okoli 50.000 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 1300 oseb ubitih, 34.400 oseb pa poškodovanih. V primerjavi z letom poprej se je število mrtvih povečalo za 16,5 odstotka.

Dunaj. — Na povabilo ministra za kulturo Sovjetske zveze, Furcove, bo prosvetni minister dr. Drimmel obiskal Sovjetsko zvezo. Termin in program obiska urejajo trenutno po diplomatski poti.

New York. — 400 prominentnih osebnosti Amerike, med njimi tudi žena bivšega predsednika Roosevelta, je zahtevalo odpravo posebnega pododpora parlamenta, ki preiskuje protidržavno delovanje. Delo tega odbora je znano zlasti pod imenom »lov na čarovnice 20. stoletja«.

Ves slovenski narod se je poklonil

F. S. Finžgarju ob njegovi devetdesetletnici

Starosta slovenskih književnikov Fran Saleški Finžgar je bil ob svoji devetdesetletnici deležen številnih čestitk. Po svojih predstavnikih se je njemu, ki je glavni del svojega življenja posvetil slovenski besedi in preprostemu slovenskemu človeku in kate-rega ime bo z njegovimi deli ostalo vedno živo in občuteno v srcih našega človeka, poklonil ves slovenski narod.

Na predvečer njegovega častitljivega življenjskega jubileja sta ga obiskala predsednik in sekretar Sveta za prosveto in kulturo Slovenije, Boris Kocijančič in Beno Zupančič, in mu izročila čestitke Izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije in Sveta za prosveto in kulturo. Na rojstni dan pa ga je obiskal sekretar Ljudske skupščine Slovenije, dr. Miha Potočnik in mu izročil pismo predsednika FLR Jugoslavije, Josipa Broza Tita ter čestitke Ljudske skupščine Slovenije in osebne čestitke njenega predsednika Mihe Marinka. Pismo predsednika Tita se glasi: „Ob 90 letnici Vašega življenja, polnega plodnega ustvarjalnega književnega in prosvetnega dela ter vneme za uredničenje osvobodilnih težnj slovenskega naroda Vam pošiljam svoje prisrčne

čestitke in najboljše želje za ozdravljenje“.

Na njegov rojstni dan so F. S. Finžgarja obiskale tudi številne delegacije slovenskih kulturnih ustanov, nadalje njegovi prijatelji in šolska mladina, da se mu poklonijo s čestitkami in darili. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, katere član je F. S. Finžgar, mu je čestitala po svojem predsedniku in generalnem tajniku. Društvo slovenskih književnikov mu je izročilo umetniško izdelano sliko njegove rojstne hiše z naslednjim posvetilom: „Franu Saleškemu Finžgarju v zahvalo za dragoceno pisateljsko delo, ki z njim oživlja našo davni-no in upodablja našo sedanost, in za narodno zavest, ki jo je izpovedal v vseh preizkušnjah slovenskega narodnega življenja dosledno in pogumno“.

V imenu Slovenske prosvetne zveze v Celovcu je jubilaru tričlanska delegacija izročila lep šopek slovenskih nageljnov in Drabosnjakovo priznanje za „nemimljive stvaritve, ki so bile vzpodbuda za delo v kulturi in prosveti na Koroškem“. Slavljence se je čestitk in odlikovanja srčno razveselil in vzradoščen pričel obujati spomine na čas, ko je še „kot kaplan in poznejše obiskoval Celovec in prelepo Koroško“. Še ko se je delegacija iz njegove sobe vrnila v sprejemnico, je prišel za njo in z izročeni šopkom v roki poposil, da pozdravi „naše Korošce“ in jim pove, kako hvaležen je in kako se spominja na svoje dni na Koroškem.

S čestitkami sta se pri Finžgarju zglasili tudi delegaciji Zveze prijateljev mladine in slovenskih pionirjev. Slovenska prosvetna zveza v Trstu pa mu je čestitala pismeno.

Slovenski biografski leksikon

(DEVETI ZVEZEK: RAAB-SCHMID)

Po presledku osmih let je v založbi slovenske Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani izšel nov zvezek (deveti) Slovenskega biografskega leksikona, ki vsebuje gesla od Raab do Schmid. Uredil ga je Alfonz Gspan ob sodelovanju uredniškega odbora ter 78 sodelavcev.

Ob dejstvu, da je po dolgem presledku spet izšel nov zvezek, se odpira upanje, da bo obsežno in vsestransko potrebno delo, započeto leta 1925, končno le izšlo popolno. Po leksikonu je res trnjeva pot: precej redno je izhajal le do leta 1932, ko je izdaja popolnoma zastala in se nadaljevala šele leta 1949 s sedmim in leta 1952 z osmim zvezkom; na devetega pa smo morali ponovno čakati polnih osem let (sedanji deveti zvezek je namreč izšel z letnico 1960).

Kakor že omenjeno, obsega ta zvezek gesla od Raab do Schmid. Zajetih je več sto imen osebnosti, ki so igrale kakšno vlogo v slovenskem javnem življenju. Med njimi je tudi več oseb, ki so bile doma pri nas na Koroškem. S tem zvezkom se hkrati pričanja 3. del Slovenskega biografskega leksikona.

Prešernov sklad je podelil Prešernove nagrade

Na Prešernov dan, ki je kulturni praznik slovenskega naroda, so na slavnostni seji Prešernovega sklada ob navzočnosti predstavnikov slovenskega kulturnega življenja in članov Izvršnega sveta Slovenije bile izdane letošnje Prešernove nagrade. Prešernove nagrade za leto 1960 so prejeli: književnik Mile Klopčič za prevajalsko delo, igralec in režiser Vladimir Skrbinšek za igralske stvaritve, glasbenik dr. Dragotin Cvetko za delo „Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem“ in arhitekt ing. Edvard Ravnikar za arhitekturna dela.

Isti dan je bila v Ljubljani slavnostna akademija v počastitev Prešernovega dneva, ki jo je priredil Svet za kulturo in prosveto LRS, na kateri je sodeloval Simfonični orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Sama Hubada, solisti Ljubljanske opere in violonist Igor Ozim. Akademije se je udeležil širok krog političnih, kulturnih in družbenih delavcev Slovenije. Po akademiji pa je bil sprejem pri predsedniku Izvršnega sveta LR Slovenije, Borisu Krajghejru, kjer je pel Slovenski oktet.

Prešernov sklad je za letošnji Prešernov dan podelil še 7 štipendij za umetniško in znanstveno izpopolnjevanje, Univerza v Ljubljani pa je za predložena dela podelila nagrade 55 svojim študentkam in študentom.

Predstavniki Slovenske prosvetne zveze izročajo jubilaru „Drabosnjakovo priznanje“

Mestno gledališče za pust:

„Ženitna posredovalka“

Tudi celovško Mestno gledališče je pustu posvetilo posebno premiero in se predstavilo z „Ženitno posredovalko“ ameriškega avtorja Thorntona Wilderja. Že nastanek komada sliči pustni šali: po angleški zamisli je dunajski mojster veseloiger Nestroy priredil svojo „Burko“, ki jo je Wilder predelal v „Ženitno posredovalko“ katero je Hans Sahl prevedel v nemščino, torej v prvotni jezik Nestroya.

Kljub tej nenavadni in razmeroma dolgi poti od Nestroya do ponovnega Nestroya (vsaj v glavnih potezah) je komad pri celovški publiki dobro usel. Uprizoritev pod vodstvom Ludwiga Skumautza je bila prijetno razvedrilo in so tudi nosilci posameznih vlog s svoje strani prispevali, da je bilo tudi v

amerikaniziranem Nestroyu še precej originalnega dunajskega Nestroya. Istemu namenu so služile scenske slike Karla Eugena Spurnyja, izpopolnili pa so ga kostumi, ki jih je pripravila Anny Arnold.

V glavnih ženskih vlogah so nastopale Edith Theiner, Irmgard Gutmann, Silvana Sansoni, Inge Pusch, Karin Schroeder, Trude Heinzl in Astrid Lindner, moške vloge pa so igrali Anton Wengersky, Ludwig Skumautz, Albert Tisal, Hanns Eybl, Dieter Hofjinger, Heinz Asper, Lutz Haberkorn, Wilhelm Degner in Franz Wuhack.

Izšel bo prvi makedonski slovar

Po dolgoletnih pripravah so začeli v Skopju tiskati prvi zvezek makedonskega slovarja, ki bo obsegal okoli 25.000 gesel od črke A do N. Medtem ko bo prvi del predvidoma prišel na trg letos septembra, bo drugi del dotiskan leta 1962. V celoti bo prvi makedonski slovar obsegal okoli 50.000 besed.

Redakcijo obsežnega gradiva je opravil profesor skopske univerze Blaže Koneški, slovar pa sta sestavila asistenta instituta za makedonski jezik Todor Dimitrovski in Blagoja Korubin.

Prvi makedonski slovar je rezultat desetletnega dela in vsekakor eden najpomembnejših kulturnih dogodkov v Makedoniji. Predstavljal bo zaključek nove etape sistematičnega proučevanja makedonskega jezika, ki ga je leta 1945 začela izdaja Makedonskega pravopisa ter nadaljeval natis makedonskih učbenikov in prve slovnice, ki je pomembno vplivala na razvoj knjižnega jezika.

Makedonsko-srbohrvatski slovar bo omogočil širokemu krogu bralcev seznanjanje z izvirnimi makedonskimi literarnimi in drugimi deli.

Vladimir Klemenčič:

Migracije prebivalstva na Koroškem med leti 1934—1951

Učinek neenakega razvoja neagrarnih gospodarske dejavnosti in zasedanje delovnih mest z doseljenci, se lepo odraža v strukturi in pretežnosti prebivalstva po rojstnem kraju na severni in južni Koroški.

1. Na južnem Koroškem se zaradi izseljevanja domačinov zmanjšuje število v rojstni občini bivajočega avtohtonega prebivalstva.

2. Zaradi doseljevanja s severne Koroške in mestnih delov, deloma pa tudi zaradi preseljevanja iz ene občine v drugo v okviru južnokoroških okrajev, se povečuje število izven rojstne občine stanujočega prebivalstva.

3. Zaradi velikega doseljevanja tujcev se je močno povečalo število izven Koroške rojenega prebivalstva.

4. Med doseljenci so pretežno Nemci, kar dokazuje tudi naraščanje števila pripadnikov protestantske vere, ki je z redkimi izjemami, zlasti na južnem Koroškem, vera nemškega prebivalstva.

Močnejše doseljevanje tujcev in odseljevanje domačinov iz gospodarsko zaostale južne Koroške in sorazmerno manj intenzivno doseljevanje

tujcev na gospodarsko hitreje razvijajoči se severni Koroški, vzbujajo upravičeno pozornost in sum, da je naseljevanje z Nemci diktirano z namenom, da bi se nacionalna struktura prebivalstva načrtno spreminjala v škodo Slovencev. Doseljevanje Nemcev in izrinjanje Slovencev, ki traja že desetletja, odločilno vpliva na postopno manjšanje relativnega in absolutnega števila avtohtonega slovenskega in večanje relativnega in absolutnega števila doseljenega nemškega prebivalstva.

Zasedanje novih delovnih mest s tujci na Južnem Koroškem skriva v sebi težke posledice nacionalnega in socialnega značaja. Slovenščina, jezik domačinov, že stoletja ni enakovredna z nemščino. Ker so domačini pretežno srednji in mali kmetje, ki nimajo sredstev za šolanje svojih otrok v prometno oddaljeni nemški srednji šoli, poslovnji jezik v upravi, industriji in v javnem življenju sploh je pa nemški, zasedajo večino strokovno količkej zahtevana delovna mesta v industriji in drugih neagrarnih poklicih ter v upravi, doseljenci. Domačinom ostajajo na raz-

11 polago kvečjemu strokovno manj zahtevna in slabše plačana delovna mesta.

Logična posledica takšnih okoliščin je odseljevanje domačega slovenskega prebivalstva in povečanje števila tujega nemškega življa.

Te raznarodovalne ekonomske procese, ki trajajo na južnem Koroškem že več desetletij, lahko prekine le dosledno izvajanje 7. člena avstrijske državne pogodbe. Z dosledno uvedbo dvojezičnosti v šoli, sodstvu, upravi in v vsem javnem življenju bi dobila slovenščina svojo ekonomsko veljavo z zaposlitvijo domačinov. Tuje naseljence bi pa navajalo dosledno izvajanje 7. člena k spoštovanju jezika, običajev in navad slovenskega avtohtonega naroda.

V normalnih ekonomskih pogojih bi se selilo prebivalstvo iz agrarnih področij v lokalne centre, viški delovne sile iz lokalnih področij bi se pa odseljevali v večje centre, v Celovec ali Beljak in področje ob Vrbskem jezeru. Podobno kot v LR Sloveniji bi sledila izmenjava prebivalstva med industrijskimi centri z enakok industrijo in selitve inteligence iz mesta v mesto ter iz mesta na podeželje. Pri stalnem naraščanju delovnih mest bi bilo tudi odseljevanje iz Koroške vedno manjše. V današnjih ekonomskih pogojih bi se prav gotovo doseljevanje prebivalstva iz drugih avstrijskih pokrajin

ter s severne na južno Koroško ne moglo povsem omejiti, ker je doseljevanje specializirane delovne sile v zvezi z nastajanjem novih in z izpopolnitvijo starih industrijskih obratov nujno potrebno.

Žal na Koroškem in na Dunaju tudi po vojni nekateri odgovorni činitelji ne kažejo želje po ustvarjanju takih pogojev, v katerih bi se lahko prekinil proces germanizacije. Medtem ko nasilno in nezakonovno izginjajo dvojezični napisi in spomeniki, ki so simbol skupne borbe koroških Slovencev za mir in pravice z vsemi miroljubnimi narodi proti nacizmu in fašizmu med drugo svetovno vojno, nastajajo nove protestantske cerkve tujega, od daleč doseljenega prebivalstva.

Prezir jezika naroda, ki prebiva na lastni zemlji, s strani večinskega naroda in ustvarjanje takšnih pogojev, ki dajejo možnost za prekomerno in namerno naselitev tujega naroda, ki izpodriva domači rod iz lastnega etničnega ozemlja, prav gotovo po splošno veljavni znanstveni logiki ne moremo označevati kot normalen in miren proces preobrazanja južne Koroške iz slovenske v nemško, marveč moramo to označiti kot nasilje večinskega državnega naroda nad manjšino. Na ozemlju katerekoli manjšine bodo prevladovali takšni zakoni kot na Ko-

roškem, bo narod izpostavljen nasilnemu odmiranju.

Prav zato se ne čudimo avstrijskemu ljudstvu, ko se vznemirja nad pojavi zapostavljanja nemščine in naseljevanjem Italijanov na Južnem Tirolskem, torej nad pojavi, na kakršne so Slovenci opozarjali Avstrijci v tej ali oni obliki že vse stoletje. Tembolj se zato čudimo, da avstrijsko ljudstvo preslihi vse proteste Slovencev na Koroškem in dovoljuje sprejemanje novih zakonov v dunajskem parlamentu, ki prepovedajo socialno šibko slovensko ljudstvo na milost nasilnim raznarodovalnim ekonomskim procesom.

V obeh primerih, na Južnem Tirolskem, kakor tudi na Koroškem, gre za zaščito in obrambo nacionalnih pravic, na eni strani za narodnostne pravice nemškega prebivalstva v Italiji, na drugi pa slovenskega v Avstriji. Pojav je soroden, razlike so le v stopnji razvoja procesa raznarodovanja, od katerega je odvisna moč in narodnostna odpornost katerekoli manjšine na svetu. Na kakšni stopnji je nemška manjšina na Južnem Tirolskem in slovenska na Južnem Koroškem, je prav gotovo temeljno vprašanje, ki bi ga bilo koristno proučiti v osnovah in v medsebojni primerjavi, najbolj poučno pa tudi v primerjavi s problemi drugih manjšin po svetu.

(Koroški zbornik, 1959)

Dopis z dežele:

Kdo se zaletava proti

Ljubeljskemu cestnemu predoru?

Kakor izgleda, se nekateri ljudje na Koroškem nikakor ne morejo sprijazniti z napovedjo, da bodo dela v predoru Ljubeljske ceste skozi Karavanke po 16 letih letos le zaključena in da bo s tem v cestnem prometu Evrope končno leto in zimo odprta najbližja mednarodna cestna zveza z evropskega severozapada z jugovzhodom in azijskim bližnjim vzhodom. Kakor že nešteto krat prej, so se tudi pred kratkim, ko je koroška deželna vlada pooblastila deželnega glavarja, da skupno s salzburškim deželnim glavarjem osnuje študijsko komisijo za pripravo projekta poletne in zimske ceste v območju Visokih Tur, kar naj bi bilo nadaljnje izboljšanje prej navedene evropske ceste vezi, ti »Korošci« obregnili ob Ljubeljski predor s trditvijo, da je stalna povezava čez Visoke Ture za Koroško veliko pomembnejša od stalne povezave Koroške z jugovzhodom skozi Ljubeljski predor.

Ko bi pri Ljubeljskem predoru šlo za nov predor, za katerega bi bilo treba Karavanke šele prebiti, bi človek večno zaletavanje teh »Korošcev« proti njemu še nekako razumel. Saj vemo, da so slepi in topi za vse, kar se dogaja izven njihovega ožjega zelnika. Pri Ljubeljskem predoru pa gre pri njih za neko drugo stvar. Kakor vemo, so pričeli Ljubeljski predor graditi med drugo svetovno vojno, v času, kjer so ti »Korošci« navdušeno sodelovali pri osvajanju Evrope in sveta po Hitlerju in ki so z ognjem in mečem širili nacistične pojme civilizacije in kulture zlasti na jugovzhodu Evrope. Takrat je bil za te »Korošce« Ljubeljski predor pameten in nujno potreben. Takrat ni bilo škode denarja za predor, še manj pa je bilo tem »Korošcem« škoda človeških žrtev, katerih je prebijanje predora terjalo kar na tisoče iz vrst pripornikov koncentracijskega taborišča na južni strani Ljubelja. Kdor je maja 1945 videl te do kosti sestradane in izmučene »graditelje« Ljubeljskega predora, ki so romali preko Roža v svobodo domov na Poljsko in v Francijo, je spoznal, s kakšno ogabno brutalnostjo so propadli režim in njegovim priganjati gradili predor, ki so ga ti »Korošci« smatrali za najnujnejšo zvezo z »novim nemškimi življenjskim prostorom« južno od Karavanke in katerega napredka gradnje so se tako ali tako pridno veselili.

Zakaj se potem taisti »Korošci« danes in vsa zadnja leta zaletavajo proti zgotovitvi predora? Ali jim njegova zgotovitev obuja slabo vest in jih morda opominja na njihovo klavno in istočasno krvavo vlogo pred 20 leti, ko so stopili na pohod proti jugovzhodu, tam selili ter uničevali domove in družine? — Če jim je danes, ko je njihovim takratnim pohlepom za vselej odklenalo, še vedno na poti razvijajoče se prijateljstvo in sožitje med sosedi in narodi v Evropi, potem je vsemu v ozadju le njihova slaba vest in grehi, na katerih so bili v svoji »slavni dobi« ti »koroški bojevnik« soudeleženi. Toda — kakor nas uči zgodovina — za grehi pokora ne izostane! Svet ne konča več ob Karavanah, kakor bi to različni »Korošci« radi imeli.

Celovec se postopoma industrializira

Celovski mestni očetje se že delj časa prizadevajo, da bi privabili v območje mesta tudi industrijo. Pomanjkanje industrije je bilo v preteklosti velika hiba celovškega gospodarstva. Zato je mesto pri svojih finančnih sredstvih zaostajalo za drugimi mesti in kraji, poleg tega pa je bilo z okolico vred zelo občutljivo za najmanjšo gospodarsko krizo in za vsaki val brezposelnosti.

Prizadevanje za nastanitev industrijskih podjetij v Celovcu je že rodilo nekaj uspehov. V bližini vetrinske železniške postaje in ob cesti v Žrelec je v zadnjem času zraslo nekaj novih manjših tovarn. Koncem preteklega tedna pa se je mestna občina sporazumela s svetovno znanim Philipsovim koncernom, da bo ta po svoji dunajski družbi na industrijskih zemljiščih ob cesti v Žrelec na 4,5 ha površine zgradil industrijski obrat. Zaenkrat bo ta obrat sestojal iz treh velikih objektov, kjer bodo v glavnem izdelovali kondensatorje in transistorje znamke Philips.

BELJŠAK - ŠMARJETA

Prav na pustno soboto lani, ko so gospodinjje v okolici Ditmarjeve kmetije že mesile za pustne »krape«, se je nenadoma, ob belem dnevu, razlegel krik: gori, pri Ditmarju goril! In seve, vsi so tekli na pomoč, da bi rešili, kar se je rešiti dalo. Prihitela je tudi libuška požarna bramba, toda ni mogla dosti koristiti zaradi pomanjkanja vode. Uvidevni vodnik jugoslovanske obmejne straže — Ditmarjeva kmetija je tik ob državni meji — je požarno brambo takoj opozoril na vodni bazen pri nekem kmetu na jugoslovanski strani in dovolil gasilec prehod čez mejo, da bi brizgali vodo iz tega rezervoarja. Gesta je napravila na vse najboljše vtis. Toda bilo je prepozno: gospodarsko in stanovanjsko poslopje je popolnoma pogorelo. Marljiva in skrbna družina hribovite kmetije je bila postavljena pred težko nalogo. Na pogorišču pa je že dozorel sklep in volja: postavili bomo novo hišo in gospodarsko poslopje z lastnim marljivim delom, s pomočjo skromne zavarovalnice, hkrati pa so tudi sosedje zagotavljali, da bodo pomagali po svojih močeh.

In zares, hudo je bilo, toda s skrajnimi naporji so zgradili novi poslopji in življenjske gre svojo pot naprej. Letos, spet v zadnjih pustnih dneh, na pustni ponedeljek, so bila vrata v Ditmarjevo hišo ovenčana, kajti hčerka Ida Kaiser je bila nevesta,

ženin pa Dobnikov sin France Šlisar v Šmarjeti. Cerkevne poročne obrede so opravili v podružni cerkvi v Šmarjeti, kjer je kraj s toploto ogrevalo prvo pomladansko sonce, kakor je bilo sončno tudi v srcih mladega novoporočenega para.

Nato so se ženitovanjski gostje, mnogi sorodniki in ljudje iz sosese, z ženinom in nevesto v sredi, podali na nevestin dom k Ditmarju, kjer so praznovali ženitovanjsko slavnost. Bilo je prijetno, domače in pristrčno razpoloženje. Tako se zna ob prave času veselili naše delavno, pošteno in pristno gorsko kmečko ljudstvo. Prekmalu je minila ženitovanjska noč in zasijala je zora novega dneva, za ženina in nevesto pa korak v novo življenjsko razdobje na skupno življenjsko pot. Mladi mož France je povedel svojo ženo na dom k Dobniku v Šmarjeti. Slovo neveste od hišice očetove je bilo nekoliko bridko, toda tako zelo hudo ni bilo, ker novi dom ni daleč od rojstnega kraja.

Mlademu paru srčno čestitamo! Ženin sodeluje v pliberškem slovenskem prosvetnem društvu, nevesta pa izhaja tudi iz družine, ki hrani zvestobo izročilom prednikov. Vemo, da bo v novi družinski celici razen prizadevanja in truda za vsakdanji kruh posvečena tudi skrb vzgoji naraščaja v pravem pomenu besede v zvestobi do vsega, kar nam je vsem skupno in drago.

Beljak se prizadeva za razvojljanje razmer na svojih cestah

Za Celovcem, ki je v preteklih letih s podvozom in nadvozom na Beljaški cesti, s podvozom in razširitvijo mostu čez Glino na Velikovski cesti ter s prometnotehničnimi izboljšavami na Šentvidski cesti pričel zadoščati zahtevam sodobnega prometa na svojih cestah, se letova sedaj tudi Beljak svojih cestnih problemov. V Beljaku je potreba po izboljšanju pogojev za tranzitni cestni promet še mnogo bolj pereča, kol je bila v Celovcu. Celovec je prostrano mesto in ima široke ceste, Beljak pa ima, če izvzamemo Tržaško cesto, ozke in sodobnemu tranzitnemu prometu popolnoma neodgovarjajoče ceste in ulice.

Beljak je dvakrat deljeno mesto. Prvič ga deli Drava, drugič pa železniško omrežje. Obstoječe cestne zveze med temi tremi deli Beljaka ne zadoščajo današnjemu prometu. Na Tržaški cesti pri podvozu pod železniško progo so leta 1955 našli na uro 955 vozil, lani pa 1876 ali vsako minuto 31 vozil. Nič boljši ni položaj na Tržaški cesti pri Beljaških Toplicah in na vstopu ceste iz Dravske doline v območje mesta, da ne govorimo o cestnem prometu v mestu samem.

Velikopotezni načrt za sanacijo cestnega prometa je sedaj takorekoč zgotovljen. Njegov proračun znaša 160 milijonov šilingov. Najprej se bodo ločili ureditve cestišča severno od železniške proge na Osojski in Milštatski cesti. V tem območju bodo do leta 1963 zgradili 11 podvozov in

nadvozov, kar bo stalo okoli 60 milijonov šilingov.

V nadaljevanju realizacije tega projekta je potem predvidena ureditev in razširitev ceste iz Dravske doline pri Tirolskem mostu, gradnja predora za pešce pred glavno železniško postajo ter razbremenitev prometa na Tržaški cesti na jugozapadnem delu mesta. Vsi načrti za izboljšanje razmer v cestnem prometu v Beljaku so prilagojeni načrtu razvoja evropskega cestnega omrežja, kajti Beljak bosta dotaknili tako evropska cesta Steffin-Trst, kakor tudi evropska cesta Varšava-Rim.

Uspeh novega cestno-prometnega zakona

Na Dunaju je bilo meseca januarja le pet smrtnih žrtev prometa, dočim jih je bilo decembra meseca še devetnajst. Razen tega je bilo 1011 prometnih nesreč manj, kakor v prejšnjem mesecu. Število ponesrečenih udeležencev prometa se je znižalo za 308 oseb.

Iz teh podatkov je razvidno, da se upanje na uspeh novega prometnega zakona v pogledu na varnost uresničuje, kajti zgorajšnje številke so značilne zaradi tega, ker izhajajo v primerih zadnjih dveh mesecev ob približno enakih vremenskih razmerah in ob enakem številu vozil.

Dunajski župan Jonas je v neki radijski oddaji dejal, da se lahko reče: 14 oseb se ima zahvaliti za življenje novim prometnim predpisom. Naglasil je, če se je že prvi mesec za toliko znižalo število smrtnih prometnih nesreč in število ponesrečenih, mora biti takšno dejstvo pobuda, da se novi zakon izvaja z vso doslednostjo.

Med drugim je župan tudi povedal, da so varnostni organi naložili meseca januarja na Dunaju 22.000 kazni zaradi kršitev prometnih predpisov. Vsota vseh kazni je dosegla 765.000 šilingov. K temu je župan pripomnil, da se ne veselijo denarja, ki prihaja iz teh kazni, boljše bi bilo, če bi policija ne imela povoda za kazensko ukrepanje. Ob zaključku je poudaril, da je predvsem potrebno najstrožje uveljaviti določbe glede uživanja alkoholnih pijač v prometu in s tem izključiti vir nesreč. Alkoholizmu za volanom je treba napovedati najodločnejšo borbo, ker je to zadeva vesti vseh.

Ugodni uspeh novega cestno-prometnega zakona se je pokazal tudi v drugih zveznih deželah. Znova poudarjajo, da je boj proti alkoholizmu v prometu prvenstvena zadeva in to kljub temu, če je gostilničarjem in točajem alkoholnih pijač prav ali ne. Iz mnogih krajev se namreč slišijo pritožbe gostilničarjev proti radikalni omejitvi alkoholnih pijač za šoferje motornih vozil in tudi drugih udeležencev prometa. Vsakdo pa ve, da gostilničarji ne prodajajo alkoholnega strupa iz ljubezni do pivcev, temveč iz ljubezni do njihovega denarja.

Po pustu

Pustni čas je bil vedno pustni. Dobro je, da je za nami. Ljudje so si več dovolili, kakor ob katerem koli drugem času. Zabave in plesi so bili na dnevnem redu. Naš veliki pesnik-prvak Prešeren je dejal v svojih verzih: Oj predpust, ti čas presneti, da bi se več ne vrnil v drugo... Zakaj? Pust mu je pobral ves denar, rejeno denarnico izpraznil do dna in še več, vzel mu je tudi ljubo, kar je smatral za največje hudo.

Tak je bil pust nekdanj, tak je danes. Na pepelnico jutro sem bil priča, ko sta policijska stražnika dramila k življenju alkoholnega »mrliča«, mladega železničarja, ki se je kratko in malo vlegel na trotoar. Kar mi je ugajalo, je bilo to, da sta bila policista vreden in prijazen; ko se je pijanček vzdramil, je hotel nekaj kričati ter se prepirati, vendar ga je eden izmed policistov potrpežljivo miril in mu zagrozil: Oha, nikar ne vpij, ker drugače te moram še zapreti. Kakor je bila podoba, se je prizadeti tega resnega opomina zavedal, se pomiril ter se počasi in z negotovimi koraki podal naprej. Maček pa, ki mu je visel na tilniku, je bil očitno zelo črn.

Post je, kakor pravijo. Poznal sem človeka, bil je tudi železničar, ime mu je bilo Franc ter je bil moj birmski boter. Ta človek je izpil, milo rečeno, vsak dan domalega liter žganja. V postnem času pa se je postil, od pepelnice do velike noči ni pil niti kapljice alkoholnih pijač. Kako je to zmož, mi je uganka, dejal pa je, da se je v tednih abstinence najboljše počutil.

Vedno velja: krepka in odločna volja zmore vse! Stavimo tudi mi tako in sledimo zgledu pokojnega železničarja Franca. Saj bodo tudi po pustnem času prirajali gostilničarji in razna »dobrodelna društva« zabave z veliko vabo za uživanje alkoholnih pijač. Gostilničarji zabav ne prirajajo iz ljubezni do gostov, temveč iz ljubezni do lastnega žepa, kamor radi spravljajo naš denar, ki ob »muskoksu« zelo rahlo tiči v denarnici.

Kulturno ljudstvo ne pijančuje in mi, ki bočemo zdrav in trezen rod, napovemo čezmernemu uživanju alkoholnih pijač najostrejši boj.

POTUJOČI KINO SPZ

predvaja slovenski umetniški film

VESNA

danes, dne 17. februarja 1961, ob 20. uri pri Cingelcu na Trati

v nedeljo, dne 19. februarja 1961:

ob 10.00 uri v kinopodjetju Krauf v Pliberku ob 14.30 uri pri Šercerju v Šmihelu ob 20.00 uri pri Miklavžu v Bilčovsu

v torek, dne 21. februarja pri Boštu v Slovenjem Plajberku

v soboto, dne 25. februarja pri Tišlarju v Št. Janžu

Slovensko prosvetno društvo
»Bisernica« v Celovcu

VABILO

Potujoči kino Slovenske prosvetne zveze bo

v četrtek, dne 23. februarja 1961
ob 20.00 uri

predvajal slovenski umetniški film

VESNA

v dvorani I Delavske zbornice v Celovcu.

Film je dostopen tudi mladoletnim.

Diplomski izpit sina koroškega rojaka

Na fakulteti za strojništvo ljubljanske univerze je dne 28. januarja 1961 diplomiral Marijan Reichman, sin pokojnega koroškega rojaka dr. Blaža Reichmana iz Mošenice pri Bilčovsu. Iskreno čestitamo!

KOLEDAR

Petek, 17. februar: Francšek
Sobota, 18. februar: Simeon
Nedelja, 19. februar: Konrad
Ponedeljek, 20. februar: Sadot
Torek, 21. februar: Feliks
Sreda, 22. februar: Peter
Četrtek, 23. februar: Peter

Iz znanosti in tehnike

V Angliji so začeli izdelovati nove ulične svetilke, ki so zares nekaj povsem novega na tem področju. — Vite so v enem samem kosu iz umetne smole, ki je zelo odporna proti padavinam, so zelo preproste izdelave in prenesejo tudi hude sunke — celo kamne, ki jih smrkvaci tako z užilkom mečejo v te svetilke po vsem svetu. Cena je nižja od dosedanjih, na oko so pa precej prijetnejše. Za te svetilke so se pričeli zanimati tudi Nemčiji in so jih naročili večje količine.

*

Prava znanstveno-defektivska zgodba! Borni ostanki skoraj 300.000 let starega pekinškega človeka so preživeli kaj nenavadno usodo in zdaj se že drugo desetletje bije boj okoli vprašanja, kdo jih je ukradel in kje so zdaj. Te kosti, ki so eden najvažnejših potrdil razvoja človeka, so našli na Kitajskem pred vojno in so jih imeli tudi spravljene, dokler jih niso hoteli z ameriško pomočjo rešiti pred Japonci. Toda ladja, ki naj bi jih popeljala po reki Jang-ce, se je potopila. Američane so polovili Japonci in ostanki naših davnih prednikov naj bi za vedno izgubljeni obležali na dnu velike reke. Japonci so menda poskušali to relikvijo med vojno — leta 1942 in 1943 — dvigniti z dna, pa brez uspeha. Zdej pa so Kitajci obtožili ameriškega geologa Franka Whitmore, da ve o stvari nekaj več in da so se iskane kosti menda le znašle na tokijski univerzi. Whitmore se brani, čet da je povsem nedolžen, ker so kosti, ki jih je on preiskal, mnogo mlajše od iskanih — on sam je prepričan, da so ostanki pekinškega človeka že vedno na dnu Jang-cja in da jih lahko Kitajci najdejo, če se resno lotijo iskanja.

Nizke temperature sredi pasjih dni

Avgusta je pri nas najbolj vroče, na južnem tečaju pa takrat beležijo sila nizke temperature. V sovjetskem antarktičnem oporišču Vostok so denimo v času našega poletja nemalokrat lahko izmerili okoli -80 stopinj C mraza. Rekordni padec živega srebra so ugotovili 24. avgusta lani, ko je termometer pokazal -88,3 stopinj C. Tistega dne v oporišču Vostok nihče ni smel na prosto, saj tudi antarktična oprema ne more zavarovati človeka pred tako hudim mrazom.

Globokomorska televizija

Francoski tehniki so izdelali podvodno televizijsko snemalno kamero, s katero lahko zanesljivo snemajo vse do globine 100 m. Kamera, katere delovanje usmerjajo na daljavo, je opremljena s posebnim, zelo močnim svetlobnim izvorom, ki primerno osvetli snemane predmete tudi v precej kalni vodi.

V zvezi z uspehi, ki so jih zadnje čase dosegli francoski tehniki na področju televizije, omenimo še TV snemalno kamero, primerno za nadzorovanje proizvodnih procesov v metalurških obratih. Kamera namreč deluje tudi pri visokih temperaturah vse do 1500 stopinj C.

Vprašajte kemika, kaj je po njegovem mnenju najpomembnejša iznajdba od trenutka, ko so iznašli epruveto. Morda se bo malce zamislil, čeprav je bolj verjetno, da bo kot iz topa izstrelil besedo silikoni.

Če bi označbo silikoni iskali pred nekaj leti v tehničnem slovarju, ne bi o njem izvedeli ničesar posebnega. Danes pa so o silikonih napisane že debele knjige.

Skušajmo določiti značilnosti silikonov. To bo nekoliko težko, ker je njihov ustroj zapleten. Bilo bi najprimernejše, če bi rekli, da

mo stekla avtomobilskih oken, da se uspešneje upirajo mrazu. Silikonskim tesnilom za vozila lahko damo vzdevek večna. Omeniti moramo, da pravilne primese silikona zavornim tekočinam dovolijo premagovati temperature pod ničlo. Tisti, ki delajo na prostem, se ne bodo mogli ločiti od rokavic, pripravljanih s silikonom. Gospodinje in skrbne matice se bodo zelo razveselile raznih maziv za gospodinjstvo in higienskih otroških hlačk, ki jim je spet botroval silikon.

Najbolj dramatične spremembe pa bodo

nje nič ne vpliva in tkanina odbija tekočino kot prej. Še več, s površja take tkanine je možno odstraniti mastne madeže s kemičnim čistilom, ne da bi pri tem ostali kakšniki sledovi. Kapljice vode ostanejo na tekstilu, obdelanim s silikonom, kot živorebrne kroglice.

Tudi volna ohrani vse svoje nenadomestljive značilnosti, če jo izpostavimo delovanju pravilnega silikona, a običajne lastnosti, kot so mehkoča, tkanje, ustroj pa se ohranijo dalj časa.

Silikoni - spojine prihodnosti

Nastajajo iz zemlje, peska, morske vode in nafte

so to nove sintetično izdelane kemikalije, ki združujejo bistvene lastnosti peska, zemlje in olja. Osnovna surovina je silicij ali kremenec, ki je po razširjenosti na zemeljski obli na prvem mestu, saj je sestavni del kremenit.

Silikoni nastopajo v čudnih oblikah. Lahko so plin, ki se hitro porazgubi v zraku ali kot skala trdna snov. Potem so še vmesne stopnje podobne tekoči vodi, viskoznoemu olju in gnetljivemu gumiju. Vsako obliko odlikujejo posebnosti — neverjetne in nenadomestljive.

Oglejmo si nekoliko podrobneje vplive in delovanje silikonov v industriji in v vsakdanjem življenju. Omogočili so stroje, ki nadomeščajo srce, in preprečujejo razpokane in rdeče roke pri mladih mamicah. Njihovim miljenikom zagotavljajo brezokusne cuclje, ki jih lahko večkrat sterilizirajo, ne da bi se omeščali.

Pekarska industrija mora še marsikje zaposliti moči za mazanje modelov, da se kruh ne prime. Drugi tisoči delavcev pa strgajo to mazivo s tal in oblek, sledove dima s stena in stropov in izgorelo mazivo iz posod. Uporaba silikonov zagotavlja pri enkratnem mazanju sto pek brez dima, umazanije in po ogljenelih ostankov. Seveda, tudi kruh je boljši.

Raznovrstna in obsežna so področja, kjer uporabljajo in dodajajo silikone: od gumijaste izolacije žic za avtomatsko tajanje v hladilnikih do impregnacije tkanin pred likanjem s silikonskimi tekočinami. Brezkončni gibljivi pasovi iz silikonskega gumija bi lahko omogočili prehranbenim izdelkom, da nenehno potujejo skozi področje kuhanja in zmrzovanja — neobčutljivi so za temperaturne spremembe. To bi bilo posebno primerno za večja gostinska podjetja in menze. Cevi in drugi modeli iz silikona lahko nadomestijo nekatere poškodovane dele v človekovem organizmu. Avtomobilski plašči iz silikonskega gumija so trpežnejši in trajajo tako dolgo kot samo vozilo. Uresničilo bi se tudi upanje tistih, ki si želijo takšen lak, ki bi bil neobčutljiv v vseh vremenskih skrajnostih in neobičajnih temperaturah.

Izbira ne zadovoljuje? Pa dodajmo še nekaj predmetov. Trpežni ohlajevalni sistemi pri avtomobilskih motorjih, tekočine v menjalnikih, ki se obnesejo v vsakem letnem času. S silikonskimi tekočinami lahko utrdi-

silikoni nedvomno povzročili v obdelavi tekstila. Vsi vemo, da voda zdrsnje z račjega hrbita — tako pa se tudi obnaša tkanina prepojena s silikonom. Vendar se to ne zgodi samo vodi, ali njej podobni tekočini, marveč tudi sadnemu soku in črnili. Tkanina ostane povsem suha in nedotaknjena.

Če bi raco očistili s sredstvi, kot jih imajo kemične čistilnice, ne bi njeno perje odbijalo vodo, ampak bi jo vsrkavalo in raca bi v vodi bedno poginila. Na tekstil, obdelan s silikonom, pa tudi večkratno čiščenje in pra-

Z uporabo vseh teh silikonov se odpirajo nova pota in možnosti. Teoretično je možno izdelati milijone silikonskih snovi zgolj s spremembo stroja silikonske verige. Toda do danes so jih preizkusili in uporabili le nekaj tisočev.

Industrija silikonov je še mlada, saj se je komaj začela. Izdelki iz njenih osnovnih surovin peska, slane vode, premoga in nafte bodo sigurno postali tako pomembni kot so danes iz premoga, zraka in vode — namreč nylon.

ZAKAJ IMA FEBRUAR LE 28 DNI

Julij Cezar, ki nam je dal koledar, je bil mož, ki je ljubil red in pravičnost. Razdelil je leto na 12 mesecev, s po 30 in 31 dnevi nelzmenično. V listem času se je leto pričelo spomladi in Cezar je imenoval prvi mesec po bogu, ki mu je bil najljubši, po bogu Marsu (bog vojne pri Rimljanih). Ta mesec marec je dobil 31 dni, april 30, maj 31, junij 30, julij 31 imenovan po JULIJUSU Cezarju. Naslednje mesece so imenovali kar: šesti, sedmi, osmi, deveti, deseti, ki so imeli nelzmenično po 30 ali 31 dni. Po desetem mesecu je sledil januar z 31 dnevi in končno februar, zadnji mesec s 30 dnevi. V prestopnem letu s 366 dnevi je bila ta delitev na šest mesecev s 30 dnevi in šest mesecev z 31 dnevi popolnoma pravilna. V letu s 365 dnevi pa so preprosto črtali zadnji dan v poslednjem mesecu in tako je februarju ostalo samo 29 dni. Tega niso mogli drugače urediti in so se morali zadovoljiti s to majhno nepravilnostjo.

Po Cezarju je prišel na rimski prestol imperator Avgustus. Menil je, da mora biti tudi njegovo ime ovekovečeno z mesecem. Zato je izbral šesti mesec, ki še ni imel imena, in mu je dal svoje ime. (Taktar je bil prvi mesec marec in je šesti imenovani mesec dobil njegov ime Avgust). Toda njegov imperatorski ponos mu ni dal, da bi imel Cezarjev mesec (julij) več dni kot njegov (šesti mesec je imel samo 30 dni). Zato je tudi on vzel — od pomilovanja vrednega — februarja en dan in ga dodal svojemu mesecu. Toda nerodno je bilo, da so imeli trije zapovrstni meseci po 31 dni (julij, avgust in september). Da bi to popravil, je kratko in malo zamenjal število dni v septembru in decembru (septembru je vzel en dan in ga dal decembru).

Tako je samo Avgustova muhavost kriva, da nimamo prave zapovrstnosti v dnevih po 30 in 31 dni.

Iz latinščine vemo, da beseda september pomeni sedmi mesec, oktober osmi, november deveti in december deseti mesec. Ta imena pa danes ne veljajo več, ker se naše leto prične z januarjem in ne z marcem kakor nekoč.

Kakšna sreča za nas, preproste ljudi k' uporabljamo koledar, da današnji vladarji in mogočnejši ne menjavajo več imen in števila dni mesecem. Izmed diktatorjev zadnje dobe se je samo Mussolini opogumil dotakniti koledarja, ko je ukazal šteti leta tudi od časa, ko je zavladal fašistični režim!

Korenine

Dobrica Čosić

„Kaj si me poklical?“ osorno vpraša Ačim.

„Najprej sedi, očka Ačim. Tu imaš stol,“ vstane in mu prinese stol.

„Jaz zate nisem očka. Ti si se okrvavil s prerovsko krvjo in med nama ni lepega pogovora!“

Glavar ga potrlo poslušaj, sprehodi se po pisarni, zagledan v veliko sliko kralja Milana, malo postoji, kakor da zbira moči in preudarja, kaj naj reče, in pravi:

„Tisto o prerovski nesreči je druga stvar. O tem bo morala razpravljati višja oblast in ugotavljati krivce. Ti si puščen na svobodo... Lahko greš takoj domov,“ gleda glavar skozi okno s prekrižanimi železnimi drogovi.

Šele čez nekaj trenutkov se Ačim zbere:

„Domov? ... Jaz? ... Ne šali se. Ali se zavedaš, materin sin, kaj si? Sedem gumbov...“

„Ej, ko bi ne bilo te brzojavke od ministra, ne bi te našla zora,“ šepče glavar.

„Kakšne brzojavke?“ vztrepeče. Vpije se v glavarjeve oči.

„Ukazujejo mi, naj te izpustim,“ se komaj premaguje, da ne vpije.

„Pa druge? Moje Prerovčane?“

„O njih nič ne piše.“

„Kako nič ne piše?“

„Nič mi ni ukazano.“ Glavar vzdigne brzojavko z

mize in se zagleda vanjo, pregibaje ustnice. Da bo zanesljiveje, jo bere zase.

Ačim se z obema rokama zgrabi za brado in vleče njena dva pramena na stran.

„... Ne, glavar moj! Ačim Katić ne gre iz zapora in noče svobode, dokler ne bodo izpuščeni vsi Prerovčani in dokler ne bodo kaznovani hudodelci za ubijanje in nasilništva po moji vasi... Ne, glavar moj! Nočem milosti. To sporoči svojemu gospodarju.“

„Če te je volja, sporoči sam. Zdej pa pojdi domov, ko si take sreče, da zate ne velja ne postava ne oblast.“

„Dajaj nauke svojim biričem, ženi, če hočeš, meni pa nikar! Jaz sem ustvarjal postave in to državo, ti si samo hlapec. Ko bodo vsi moji kmetje izpuščeni, tedaj pojdem ven jaz, zadnji.“

Ačim odpre duri in zavpije:

„Hej, birič! Pelji me v zapor!“

Glavar zmeden in neodločen, ko Ačim zaloputne duri za seboj, steče na hodnik in zavpije:

„Ne pelji ga! Pusti ga, naj gre, kamor hoče.“

Ačim sam, s pobešeno glavo, naglo gre čez trg. Še pogledati molčečne in namrščene radovedneže ga je sram.

„Kaj si sam, očka Ačim?“ ga začudeno sprejme je-Raka.

„Kaj tebi mar! Pusti me noter.“

Ječar zmaje z glavo in ga pusti mimo.

Prerovčani so planili kvišku:

„Kaj je bilo?“

„Nič.“

„Ali je nevarno za nas?“

„Za vas? ... Ni.“

Odločno se jim upre, da bi jim sploh še kaj povedal,

trudno se spusti ob zidu in pobesi glavo, skrivaje obraz in brado.

Kmetje onemijo v slutnji, da bodo ustreljeni. Tola ne more premagati suhega, drobnega ihtenja.

TRETJE POGlavJE

Gosti se večer in diši po oponcih buč in mrtvih koruznih resah. Dinarji prihajajo in molče vlečejo utrujenost v veliko kuhinjo. Simki pa ne izgine z obraza nekoliko robot nasmeh. Odkar ji ga je dan davi zarezal na nekoliko shujšanem, podolgovatem obrazu s poševnimi, gostimi obrvmi nad velikimi in črnimi očmi, je ta nasmeh enak kakor maska, kadar je sama na delu in kadar skozenj srečuje Djordja in Ačima. Videla je kakor po naključju in se začudila, bila se je nagnila nad leseno vedro vode z vodnjaka, goste od bistrine, ves dan se ga spominja in ga čuti. Zdi se ji, kakor da ga morejo tuje oči pojesti in nevoščljivost in sum ukrasti, zato v kuhinji ne prižge svetilke, dokler ne pride tudi zadnji dinar ter zavzame zadnji prostor na krogu velike mize. V molčanje, polno trudnega stokanja žensk, spusti vroč krompir v glinastih skledah in se naglo odmakne v senco, da ji ne vidi v obraz. Potem nasloni roke na kolke: poslušaj glasno škrtnje dinarskih ust, lahko ropotanje lesenih žlic, in z isto progno okoli ust stopa z očmi po lačnih trgacih.

„Visoko je nosila glavo in zaničevala siromake. Zdej pa je padla na nizke veje.“ Vsi so govorili tako. Dokler je Djordje ni pognal iz hiše, je mislila, da jo imajo radi. Tedaj je izvedela, da bi jo vse te dinarke, ki vsak dan odhajajo iz njene hiše s polnimi predpasniki, iz nevoščljivosti zgrizle skupaj s kruhom, s katerim jih hrani. Pa bi jim otroci umrli od lakote, ko bi ne bilo njene roke in

Ljudje in odnos do denarja

Denar nas spremlja skozi življenje in nam opravlja največ sivih las, pa naj si bo to ob vprašanju, kako in za kaj ga bomo porabili, ali kako in koliko ga bomo zaslužili. Zaradi tega ni čudno, da se prav pri denarnih vprašanjih najrazličneje pokažejo obrisi človekovega značaja (seveda pa more denar človekovo duševnost tudi preoblikovati). Psihatri pravijo, da je več kot 75 % njihovih pacientov neuravnovešenih prav zaradi denarja.

Znani ameriški psihiater dr. Eleonora Crissy se je posvetila raziskovanju zdravega in neuravnovešenega odnosa do denarja. Prišla je do zaključka, da je napačno uporabljanje denarja ena izmed najbolj vidnih motenj v našem duševnem življenju. Večkrat, pravi, niti sami ne vemo, da je v našem odnosu do denarja nekaj nenavadnega. Ljudi je razvrstila v pet skupin.

1. Tisti, ki zaradi varčevanja ne večerjajo

Vseeno je, koliko takšen človek zasluži, saj ima od vsega tega bore malo veselja ali dobička. Levji del zaslužka roma vsak teden v banko ali pa v nogavico. Seveda je takšno varčevanje včasih tudi pametno in koristno. Nedolgo tega je kupila neka ženska vozno karto za okrog sveta; vso vsoto je plačala v kovancih po 50 centov, ki jo je začela hraniti že kot deklica. Razlika med to žensko in bolnim štedljivcem je v tem, da neuravnovešeni štediljivec ne varčuje zaradi jasnega cilja. Takšni ljudje so namreč prepričani, da

varčujejo za »črne dni«, vendar pa zanje redkokdaj res pridejo tako črni dnevi, da bi se pokazalo takšno varčevanje umestno. Če ravno so takšni ljudje v večini primerov izobraženi in sposobni, da zaslužijo toliko kolikor jim je za življenje potrebno, jih vendar vedno skrbi, da bi ne izgubili službe in položaja ali da ne bi uspeli v svojih kupčijah. Zdi se jim, kot da žive na robu revščine. Vsakodnevna navada, da dajejo denar na stran, jim je nekakšna obramba pred strahom, ki jim ga vzbuja jutrišnji dan.

2. Tisti, ki barantajo

Dobršen del svojega življenja preživijo takšni ljudje v iskanju »dobrih kupčij«. Takšen človek ne bo nikdar kupil stvari, če se mu ne zdi cena zelo nizka. Kadar kupuje, obišče mnogo trgovin in kupuje najraje na razprodaji ali pa po zelo znižanih cenah. Večkrat kupijo stvari, ki jim sploh niso potrebne in se opravičujejo nekako takole: »Bilo je skoraj zastoj in neumnost bi bila, ko bi tega ne vzel. Čez sedem let vse prav pride.« Seveda ni v želji, da se napravi »dobra kupčija« in da se obišče več trgovin nič neuravnovešenega, vendar pa je za tiste, ki hlepijo po barantanju, to v neki meri agresivno tekmovanje. Takšni ljudje bodo strašno trpeli, če bodo kupili kakšno stvar dražje kakor njihov prijatelj ali prijateljica. Najbolj srečne se počutijo tedaj, kadar so izvedli nakupovanje po modrem preudarku in so prepričani, da je bil trgovec v tem primeru na zgubi.

3. Potratni razsipneži

Vsakdo je prepričan, da ima razsipnež denarja kot smeti. Če ga ima res, potem ima njegova žena luksuzno življenje; ima krznen plašč, včasih tudi dva in ogromen prstan z diamantom. Naj bodo njihovi dohodki kakršnikoli že, bodo uporabljali denar samo za tiste stvari, ki se vidijo, ki vsakemu takoj padejo v oči. Zanimiv in značilen je primer znanega televizijskega igralca. On in njegova žena sodita med najbolj elegantne pare v New Yorku. Stanujeta v razkošni hiši in plačujeta za svoje stanovanje 650 dolarjev na mesec. Vendar ju še nihče ni obiskal. Razlog je sila preprost: vse njuno pohištvo sta dve navadni železni postelji ter nekaj zabojev in škatel.

Takšen potratnež razsipa denar, da bi se pokazal in prišel do ugleda, kakršnega hoče imeti. Če ne more na viden način razmetavati denarja, se mu zdi, da je vsega zaničevanja vreden.

4. Razsipneži „po naravi“

Sem sodijo tisti ljudje, za katere pravijo, da se jim denar v žepu niti pogreti ne more. Niso sposobni, da bi si mirno in preudarno ogledali izložbe — zanje drži pravilo, da takoj kupijo, kar jim ugaja. Za razliko od potratnega razsipneža imajo takšni ljudje malo kaj pokazati — denar so zafrčkali in kar je najbolj zanimivo, niti sami ne vedo za kaj. Če ravno skušajo sem in tja tudi barantati, so vendarle pripravljani plačati za tisto, kar hočejo imeti, vsako ceno. Najsi je takšen človek še tako dober delavec in še tako dobro zasluži, bo vendar skoraj vselej plaval po dolgih in se bo večkrat znašel

na robu propada. Od časa do časa se lahko popravi in poplača svoje dolgove, vendar lahko vsak hip zapravi denar za kakšno drugo stvar. Razsipnež po naravi ne rabi denarja za to, da bi se pokazal niti za to, da bi si kupil koristno ali luksuzno stvar, marveč za to, da bi se s tisto stvarjo dobro počutil — toda to se ne zgodi nikdar! Z zapravljanjem si ustvarja nekakšen občutek moči. On je večkrat odpadnik v svoji družini in »garjeva ovca« za svoje varčne starše.

5. Tisti, ki so neodložni

Pri denarnih zadevah so takšni ljudje vedno omahljivi. Vedno znova si postavljajo vprašanje: »Mi je to res potrebno?« Ženska s takšnim kompleksom je skrajno neodločen in nepriljubljen kupec. Pred vsakim nakupovanjem obišče pol ducata trgovin in spravlja prodajalce v obup. Po navadi se ne pogaja za ceno in se barantanja celo vzdržuje. Na koncu pa spozna, da ji to, kar bi hotela kupiti niti ni potrebno ali pa se ji vzbudi sum, da jo bodo v trgovini ogoljufali. Za takšno žensko je nekaj nemogočega, da bi se spustila v nakupovanje večjega obsega, da bi na primer kupila hišo ali klavir.

Moški te vrste vedno sanjarijo o tem, da bi imeli veliko denarja, kadar pa se jim ponudi priložnost za kakšno kupčijo ali da bi vložili denar v kakšno podjetje, vedno omahujejo in se ne morejo odločiti. Običajno se to konča tako, da se posvetujejo s tistim človekom, za katerega so prepričani, da jim bo odsvetoval. Brez pomena je, ali je to stvar, ki je važna za njihovo kariero ali običajen nakup in čisto navadna prodaja; takšen človek nima duševnega miru in je nesposoben, da bi se odločil, ker globoko v duši čuti, da ne bo mogel prenesti tistega strahu in odgovornosti, ki se pojavlja samo zaradi tega, ker ima denar in ker ga mora porabiti.

O hranljivosti medu

Hranljivost medu ne moremo primerjati z navadnim sladkorjem, predvsem zato ne, ker je rafiniran sladkor med proizvodnjo izgubil večino svojih poglavitnih lastnosti.

Sto gramov naravnega medu vsebuje 22 g sadnega in grozdnega sladkorja, snovi, ki jih je moč neposredno asimilirati; 0,20 g beljakovinskih snovi; nekaj vitaminov C, nekaj mravljinčne kisline in nepričakovani element — ferment invertin, ki ga izloča želodec in katerega naloga je prebaviti določeno hrano, zlasti sladkor.

Že od njega dni pripisujejo medu mnoge zdravilne lastnosti. Kot ustvarjalec moči, kot uničevalec kužnih klic in spričo mravljinčne kisline kot sredstvo za zdravljenje revmatizma med pozitivno vpliva na nekatere srčne bolezni, zlasti pa na tako imenovane ekstra sistole, žive rane in rane na dvanajsterniku. Med je odličen protistrup proti strupenim gobam. Prof. Binet sodi, da je »med izredno sredstvo v boju proti hipoglicemiji, proti depresiji in izčrpanosti, boleznim, ki jih včasih še poslabšajo krči, katerim pa so odprta vrata, kadar se odstotek sadnega sladkorja v krvi zniža.«

Že od njega dni velja med za sredstvo, ki podaljšuje življenje. Demokrit, grški filozof, ki je živel 500 let pred našo ero (umrl je star 109 let), je pripisoval zasluge za svojo starost veselosti, veselost pa medu, ki ga je izdatno užival.

Zdravniki vedno priporočajo, naj vsi, zlasti otroci, uživajo to lahko prebavljivo hrano prijetnega okusa. Med ustreza ljudem vseh starosti, zlasti pa docela mladim in starim ljudem, okrevancem in suhim ljudem. Navsezadnje, če tudi bi imel med samo polovico zdravilnih lastnosti od fistih, ki mu jih pripisujejo, zasluži, da ga vsaj kdaj pa kdaj uživamo.

NASVETI

● Pri strganju korenja prsti ne porjavijo, če uporabiš deščico in si pred tem položila korenje v vročo vodo.

● Prva pomoč pri preozkih čevljih: dobro jih navlaži z mešanico vode in kisa (v razmerju 1:1).

● Počeno jajce še lahko rešiš: zavij ga v svilen papir, dobro zvij konce papirja in nato skuhaj.

● Tudi solata lahko redi. Zato jo pripravi brez olja; potresi jo z zmesjo, ki si jo naredila iz soka pol limone, 2 žlic paradiznikove meze, malo čebule, drobno sesekljanih feferonov in sesekljane drobnjaka.

● Čebulo je treba posebno dobro shraniti, najbolje na hladnem in v ovoju, ki prepušča zrak.

● Če šivaš na stroj zelo fino tkanino, šivaj hkrati trak papirja. Tkanina ne bo več drsela.

Poskusite

Hrenova solata z jabolki

Bolj debele korenine hrena olup in nastrgaj na strgalniku. (Ta delaj ob topleni štedilniku, da se ti ne bodo solzile oči.) Nato zabeli solato z oljem in kisom. K temu dodaj še naribano jabolko. Vse skupaj zmešaj in postavi na mizo. Družini bo ta zdrava jed prijetno pozivila jedilnik.

OCVRTA JABOLKA. Olupi lepa, kislja jabolka, izreži petke ter nareži na prst debele kolesčke. Te potresi s sladkorjem. V lonec dani pičle tri osmine litra mleka. 2 celi jajci, 2 rumenjaka, 3 žlice sladkorja in toliko moka, da bo testo, ko ga raztepet kot za vlitte rezance. V to testo pomakaj sedaj s sladkorjem potresena jabolka. jih v masti ali maslu lepo rumeno ocvrli, potresi s sladkorjem in daj s kakršnim koli kompotom na mizo. To je zelo dobra jed.

Kaj mora vedeti vsaka mati

● Kaj dela njen otrok v prostem času,

● kakšne prijatelje in prijateljice ima,

● kakšni so odrasli ljudje, s katerimi se rad druži,

● kakšne knjige bere in kakšne filme gleda,

● a tudi, od koga dobiva denar in darila.

Mati se mora izogniti ustrahovanju otroka,

● lažem tudi pri manjših, na videz nepomembnih stvareh,

● slabemu zgledu s svojimi dejanji in besedami,

● da bi skušala svojega otroka ločiti od njegovih zdravih tovarišev na dvorišču iz bojazni pred skupnostjo.

Vsaka mati mora zato spoznati otrokove prijatelje in znance,

● vzbuditi v otroku zavest, da je ona njegova najboljša prijateljica,

● vzgojiti otroka tako, da ta nikdar ne odide s človekom, ki ga ne pozna,

● da daje otroku na prirodna vprašanja prirodne odgovore.

mehkega srca. Morala se je izgnana vrniti k svojim bratom, da je sprevidela, da je tudi te izgubila tisti dan, ko je postala velika gospodinja. Dokler je bila v svoji hiši, so bratje in sestre pogosto prihajali k njej in vedno kaj zahtevali. Šele ko se je morala pretepena vrniti v revščino, od koder si je, kakor je dotlej verjela, za zmerom osvojila bogastvo, je sprevidela, da se je spremenila kri tako njej kakor bratom. »Pri nas ne more jesti, kdor ne krivi hrbta. Tukaj imaš rovnico,« ji je rekel brat še istega dne. Hotela je krikniti, pa je zajokala in šla na polje. Ves dan ni zaužila niti grizljaja in noč je prebila nagnjena nad vodnjakom.

Tista pa, ki ji je tudi cel hleb premajhen za usta, misli Simka, in ki mi krade žlice od večerje, je govorila: »Prav ima Djordje. Saj tudi ni nor, da bi imel nerodovitnico.« Ničvrednica!

»Naj malo vidi, kako živijo siromaki. Pozabila je, pa se je prevzela.« Komaj še dihaš, pa si me znala gristi.

»Razdelili si bomo katičevsko posestvo kot občinsko ledino. Saj je tudi bilo naše.« Tudi tvoj vnuček bo hlapec v moji hiši.

Gleda jih po vrsti, sklonjene nad sklado, s podaljšanimi vratovi, s togimi rokami, ki se prav nič ne pregibljejo v komolcu, okomi in vozlati prsti pa jim komaj držijo lesene žlice, spretno kradejo drug drugemu meso, in mloskajo počasi, odsotno.

Vi vsi ste se veselili moje nesreče. A ko bi vedeli? ... Ko bi vedeli! Ko bi ji mogli videti v obraz, bi se zbal njegov okrutnega nasmeha in spustili žlice. Čuti slast od drobnih nožev, prekrizanih v očeh in licih, in zato ker zdaj zanesljivo ve, da bo do smrti ostala gospodinja, ko je bila nekoč tudi sama dninarica. Pogleda, ko okorno in težko vstopi Nikola. Da mu trinožnik, da ne bi se-

del k nečkam, v senco. Ali se sme veseliti? vpraša z očmi Nikolo in ne opazi, kako se od njenega pogleda kalijo še velike starčeve oči z izbledelimi rumenkastimi iskricami. Ti lahko veš, mu govori s pogledom, in spomin otopeva smeh.

»Ko te kliče Aćim, se vrni. Umri, toda ne daj ljudem, da bi se veselili tvoje revščine. Odkar je prišel iz ječe, ni vstal iz postelje. Tudi tebi bo laže, da se z nesrečo pogovoriš na štiri oči.«

Ni razumela, pa je vprašala:

»A kaj dela Djordje?«

»Naš gospodar je v Beogradu. Spečal se je z neko sobarico in živi v kavarni.« Ona se je zdrznila, Nikola pa se je veselil: »Ta mu bo zavoljo denarja zmešala štrene. Ti si mlada, ti si lepa, ti si ... Izbiraj jabolane. Izberi tisto, ki rodi samo enkrat. Jaz ga poznam.«

Simki zagori obraz. Nasmeh zgori v sramu. Kako si ji je to upal reči? Dobro si ga ogleda. Morda nekaj ve?

Nikola se je kratkočasil s tem, da je robkal rumene kočnike koruznega storža.

»Z dekle?« je preskušala.

»Tudi hlevarji spijo z njimi,« je zadovoljno prikimal. S strehe je lil raztopljeni sneg, okoli njiju so hladno brbotale marčne lučice. Hotela se je razjokati, pa je že do tedaj porabila vse solze.

Ali se smem veseliti? Simka ponovi v sebi Nikolovo vprašanje, in v enoličnem ropotanju lesenih žlic in glasnem žklepetanju dninarskih ust, v nemem spopadu vreten svetlobe in prvih korakov večera, zaprasketa njen dolgi smeh, glasen, kakor trčenje bakrenih mesecev. Zavzani sramotno in grešno v hiši, v kateri se že davno ni slišal smeh, kjer so vsi boječe in čemerno mrmrali in šepetali, ne samo domači, temveč tudi hlapci in dninarji, ti so

razgrajali, se smejali in žvižgali samo do vhodnih dur in lese visokih, mračnih jesenov, in obmoknili, kakor hitro so stopili na Katičevo dvorišče. V trgaški večerji se Simkin hudobni in veseli smeh dolgo vije in svetlika v rumenkasti temi velike kuhinje, nad okroglo mizo, okrašeno z zgrbljenimi dninarji, grobe roke pa so izpušile žlice zraven grizljajev koruznega kruha in vse oči so padale po njej, ki stoji nad njihovimi glavami, visoka in vzravnanata, dolginasta, zledenelega obraza, mahoma osramočena tako od smeha kot od lišine po njem.

Naslanjajoč pesti na kolena, se Nikola počasi vzdigne in z upognjenim hrbtom odide ven.

Ta ve, pomisli Simka, obrvi se ji postavijo še bolj poševno na velikem čelu, spel se nasmeje, toda krajše kot prvič, manj veselo, morda pa iz kljubovalnosti ali zato, ker tudi sama ne verjame, pa se ji pamet mračni; dninarji molčijo in hlastno nadaljujejo večerjo, potem se v gruči potopijo v temo, in šele ko se razsujejo po prerovskih ulicah, začnejo povest o njenem smehu, s katerim si ne bodo mogli pojasniti naslednjih dni, ko bo Simka spet postala tista stara gospodinja, z robato in trdo roko.

Ko ostane sama, navali nanjo mehka gmota lišine. Obraz ji je umirjen in zamišljen, smeh pa zamolklo odmeva v njej. Tega bi ne bila smela storiti. Ni še treba, da bi kaj vedeli. Morda niti ni, se zboji, začne pospravljati z mize in se od naglo prispelne utrujenosti spusti na trinožnik. Gleda koščke kruha, grizljaje, mokre razmetane žlice, umazane in prazne sklade. Upira se ji še utrujenost od tega. Pripovedovali bodo ... Vživlja se v tisti trenutek. Samo je priklopelo iz nje. Odlomilo se je. Ne ljubi se ji delati in odide ven.

(Nadaljevanje sledi)

Jutro je skušalo zaman prodreti v sobo gubernadorja Zamora. Okna so bila zaprta, zavese spuščene. Nad sto let star lestenece je metal svojo togo svetlobo po podu.

Gubernador Zamora si je, že umit in obrit, raztreseno privezoval kravato. Skrbno se je izogibal, da ne bi pogledal starega človeka razcefranih vek in opuščene spodnje ustnice, ki ga je, oponašajoč njegove gibe, potuhnjeno zalezoval z dna zrcala. Toda njuna pogleda sta se vseeno srečala. Gubernadorju se je zazdelo, da vidi v očeh tega starca nekako sočustvovanje, nekako mehko usmiljenje.

Gubernador Zamora je preziral vsako usmiljenje. Toda to usmiljenje, ki ga je razsipal stari človek v zrcalu, ga je prevzelo. Zalotil se je, kako črpa iz njega nekaj utehe, neko vrsto upanja. Nekaj trenutkov se je čutil lahkega, sproščenejšega. Toda iznenada se je uprl. Kaj? Ali naj bi sprejel usmiljenje, ki mu ga ponuja človek v zrcalu, in upal, da se bo mogoče tako spravil s seboj in z drugimi. Ne! Hitro se je umaknil in popolnoma pozabil na svojo kravato.

Precej dolgo je okleval, potem je le pokli-

Sledil mu je Claudio Zamora, mladi oficir. Bil je pijan. Zalil je svojega ordonanca. Nenadoma je potegnil pištolo in začel streljati v zrak. Mogoče je hotel s treskom krogel nekako oživeti tišino okrog sebe, ali pa le prestrašiti mlado prostitutko, ki je sedela na njegovi postelji. Namignil je gubernadorju Zamori, se obotavljal za trenutek potem pa je, očitno naveličan sebe in gubernadorja Zamora, izginil še on.

Zamenjal ga je štabni Claudio Zamora. Ta je bil spet s svojim mladostnim tovarišem grofom Albornozom. Skoraj zastoj je stanoval pri njegovi teti. Kapitan Claudio se je že spametoval in je preudarno mislil na svojo bodočnost. Zato je plaho dvoril dami s plamtčimi očmi, zalitimi rameni in mišjim glasom; ženi generala Costela. Pod srnjico je nosil steznik. Deset metrov naokrog so vohali dišave, s katerimi se je mazal. Dvakrat mesečno se je zapiral v svojo sobo in pil, ali pa hodil v oficirski klub izgubljal denar, ki mu ga je posojal prijatelj Albornoz. Kapitan Claudio Zamora je namignil gubernadorju Zamori kot skriv-

»Odgovori mi, mali norec! Reci kaj, daj no.«

»Miguel, ztkaj hudiča si bil pri tistem Bilo je, ko da premišljuje.«

»Da,« je končno rekel. »Mislim, da dobro ravnajo z menoj.«

»No vidiš, vidiš.«

Zdaj Claudio Zamora ni več našel besede. Približal se je še nekaj korakov. Senca je zahrbtno skakljala za njim.

»Miguel, zakaj hudiča si bil pri tistem atentatu na...«

No, končno še to: pozabil je, nakoga je bil tisti neumni atentat. Zadnje čase so mu datumi in imena, ko da bi se norčevali, vztrajno bežali iz spomina.

Pomagal si je z roko in ponavljal: »na... na...« Potem je obmolknil.

»Španija trpi zaradi svojega lastnega nasilja,« je končno zamomljal.

Miguelov zbrani obraz se je za trenutek zmračil.

»Ne, Španija mogoče sanjari o nasilju, goji pa le obup.«

Obraz se mu je razvedril. Boječ smehljaj

stal minuto, skrbno mečkal rob svoje srajce in stopil v kopalnico

»Pozabil sem si oprati zobe,« si je rekel. Toda ko je bil pred umivalnikom, se nikakor ni mogel spomniti, po kaj je prišel.

Tedaj mu je šepnil neki glas:

»Prišel si se ubiti!«

Gubernador Zamora se je zlobno nasmehnil:

»Točno,« je zamomljal. »Toda, glej, saj to niti ni tako lahko. Pa vseeno, mislim da ni izbere.«

Primaknil je roko k žepu in skrivoma upal, da ga, kot pred nekaj minutami, ne bo ubogala. Na svoje presenečenje je opazil, da je roka segla v žep brez obotavljanja. Previdno je otipal ročaj svoje pištole, brez katere ni šel nikamor, in umaknil roko. Pogledal jo je. Bila je še vedno krepka. Kazalo je celo, da se mu norčuje, da se mu smeje v brk. Bil je ogorčen. Sovražno jo je uščipnil.

»Claudio,« je dejal neki glas za vrati. »Ali ste pripravljeni? Treba bo iti!«

»Marijin je ta trpek glas, ki me kliče,« si je dejal začudeno. »Marija, ki sem jo leta želel, mogoče celo ljubil.« Toda ni več mislil nase in na svojo ženo. Misllil je na Španijo in mrzla žalost mu je zledenela srce.

Od zadnje državljanske vojne, mogoče celo od nekdanj razdeljeni na dva tabora: na zmagovalce in premagane, se Španci nikakor ne nahajo sovražiti in klati. In nobenega upanja ni, da bi se pomirili. O prvi priložnosti so se spet pripravljali začeti boriti. Seveda, gubernador Zamora je bil v taboru zmagovalcev. Toda ta svet zmagovalcev, ki se je tako slabotno zarasel v ruševine preteklosti, je omahoval pod težo svoje zmage. Počasi je trohnel, izgubljal moč. Nekega dne se bo moral zrušiti in pod svoje ruševine bo potegnil gubernadorja Zamoro in njegovo družbo. To je le vprašanje dneva. Španija noče ne gubernadorja Zamora ne sestankov, ki jih falanga ne dovoli, ne monarhistov, ki se tako trapasto borijo. Španija joka kor ostarela vlačuga nad svojo nekdanjo ljubeznijo: republikanci. Z grenkobo je pomislil na ne-hvaležnost španskega naroda, toda to je bila pot, polna teme in negotovosti in ni se upal stopiti po njej.

Njegove mežikajoče oči so se nenadoma ustavile na vrvcu, ki jo je nekdo pozabil navito okrog okenske kljuke. Skrbno jo je odvil. Stopil je na stolček, pazljivo privezal konec vrvice na rezervoar, na drugem pa napravil zanko. In medtem ko so njegovi prsti delali zanko, je ponosno ponavljal: »Lepo jim bom zaigral, monarhistom... lepo jim bom zaigral...« Toda nekako mehko usmiljenje zase mu je zdrsnilo v srce, sanjal je za trenutek o obširnem nebu Andaluzije, te njegove zemlje z osušenimi in obledelimi pobočji ter z bleščecimi meglicami, ki lebdijo zjutraj na prvih morskih gubah. Z nestrpnostjo je odrinil te slike, ki so mu bile tako drage, si hitro nataknil zanko okrog vratu in odrinil stolček.

»Če je pomirjenje z menoj in drugimi tako trapasto enostavno — v smrti,« je še pomislil, »zakaj je bilo treba potem čakati, da sem odšel v Almerio, da...«

Potem pa ni več mislil.

Tagore-Gradnik:

Spevi

VEM, DA MI BO OB TEMNEM KONCU nekega dneva reklo sonce svoj poslednji zbogom.

Pastirji bodo piskali na piščali kraj bananovih dreves in živina se bo pasla po bregu ob reki, ko se bodo moji dnevi izgubljali v temo.

To je moja molitev, da bi izvedel pred slovesom, zakaj me je zemlja poklicala v naročje.

Zakaj mi je njen nočni molk govoril o zvezdah in je njena dnevna luč poljubovaje spreminjala v rože moje misli.

Praden odidem, naj se pomudim nad svojim poslednjim pripevom in naj dokončam njegovo godbo, naj bo svetilka prižgana, da bom gledal tvoje obličje, in naj bo spleten venec, da te bom kronal.

MOJE VEZI SO RAZTRGANE, moji dolgovi so plačani, moja vrata so odprta, jaz grem kamorkoli.

V svojih kotih čepe in tkejo tkano bledih ur, štejejo svoje groše, sedeč v prahu, in me kličejo nazaj.

Ali moj meč je skovan, moj oklep je oblečen in moj konj komaj čaka, da zdirlja.

Dobil bom svoje kraljestvo.

GEORGES GOVY:

Gubernadorjeva smrt

cal po telefonu Gutirrieza, poveljnika zaporov v Almeriji. Ko ga je zasljal, je vprašal: »Ali ste ustrelili Miguala de Albornoz?«

»Da,« je odgovoril Gutirriez.

Potem pa je še pojasnil:

»Mladega grofa Miguela de Albornoz smo postavili pred puške točno... točno ob dveh petdeset.«

Glas je bil oddaljen, zaspan.

»Kako se je vedel?« je še spraševal Gubernador Zamora.

»Dobro,« je zamomljal Gutirriez. »Celo prav dobro. Ni hotel videti očeta, pa tudi duhovnika je odklonil.«

Gutirriez se je zamislil:

»Mogoče se mu je mudilo.«

In dodal je še, ko da bi hotel opravičiti Miguelovo naglico:

»Ta konec, ki so ga vedno prelagali na naslednji dan že devet mesecev...«

»Res,« je pritrdil gubernador Claudio Zamora. »Ali vam je naročil, da komu kaj sporočite?«

»Prosim?«

Gubernador Zamora je ponovil vprašanje. Gutirriez ni takoj odgovoril.

»Ne,« je končno rekel. »Miguel de Albornoz mi ni naročil ničesar.«

Potem je še momlajoče pristavil:

»Pravzaprav smo postavili pred puške le zemeljski odsev Miguela de Albornoz, njegovo senco... Pravi Miguel de Albornoz nam je že dolgo tega pobežnil.«

Gubernador Claudio je previdno odložil slušalko. Začutil je žejo. Popil je kozarec mlačne, ogabne vode in opazil, da si še vedno ni zavezal kravate. Napravil je voz in se skrivoma ozrl k stari bronasti uri na utiši. Bilo je osem. Do odhoda v cerkev San Cristobala je bilo še precej časa. Posvetitev bo šele ob devetih. Zasljal je znane korake: Miraflores, njegov pribočnik.

Miraflores je potrkal.

»Kje bo gubernador zajtrkoval, v sobi ali v jedilnici?«

»Nikjer,« je odgovoril gubernador Zamora. Porogljivo se je zarežal, nekam v zadregi prislunil njegovemu smehu in rekel Mirafloresu:

»Če bom, bom sporočil.«

*

Ugasnil je luč in na široko odprl vsa tri okna. Na pločniku se je že zbrala gruča potevuhov, gruča, ki se mu je zdela nekam čudno tiha. Velika črna limuzina je že stala pred palačo. Osem, s kratkimi puškami oboroženih mož je hodilo okrog svojih motornih koles. Claudio Zamora je pogledal za Friderikom, svojim varuhom. Nikjer ga ni bilo. Začutil se je izdanega, zapuščenega. Pomislil je, da ima štiriinšestdeset let. Po otroško jih je skušal razstaviti na kose, da bi jih nato laže sestavil v celoto. Ko je bil še otrok, je štel leta s ploščicami za tombolo. Prišel je do triindvajsete. To je bil že ponosen in visok stolpec. Nasmehnil se je ob spominu na malega Zamora s štrlečimi ušesi in sledovi kosmičev na obrazu.

Potem so še druge Zamore začele izstopati iz blatne preteklosti in se mu približevati. Claudio, gojenec kadetske šole v Toledu, nekam premajhen za svojo uniformo. V roki je držal bele rokavice. Sablja mu je opletala okrog nog. Kot po navadi ga je spremljal grof Albornoz. Oba sta sanjari o junaških podvigih in vzvišeni ljubezni. Gojenec kadetske šole Claudio komaj da je pozdravil gubernadorja Zamora.

cu in si mel roke. Potem pa je odhitel za generalom Costelom, ki je kot nekaka mogoča ladja kobiljaril po oficirskem klubu.

Gubernador Zamora je zamižal, a spet hitro pogledal, ko da bi ga nekdo pocukal za rokav. Pred njim je stal Claudio Zamora iz let državljanske vojne. Claudio Zamora, ki je kljub vsem jurišem republikancev obdržal Huesco, to dolgočasno mesto, ki so ga z vseh strani okrožale gore in majhni starinski mlini na veter z velikimi krili, polnimi prahu... Ta Claudio Zamora je bil tudi pri osvojitvi Sierra de Guaderrama. Še vedno v družbi prijatelja grofa de Albornoz. Ta Claudio je bil tudi tisti, ki je kljub ogorčenemu nasprotovanju svojega edinega prijatelja grofa de Albornoz postal poveljnik zapora Pilatos v Tarragoni. Tiste, ki so bili obsojeni na prisilno delo, so odlagali v klet; na smrt obsojeni pa so trohneli v prvem nadstropju. Slamnjače so ležale ob zidu. Vsako noč so prišli pazniki in odpeljali deset ljudi, ki so bili najbliže vratom. Poveljnik Claudio Zamora jih je že čakal v svoji pisarni. Bil je v suknjiču. Mehke ovrtnik, pisana kravata in skrbno pološčeni čevlji. Brez orožja. Dva častnika sta stala poleg njega. Bila sta v uniformi in oskrbljena z zajetnimi pištolama. Bili so togi, slovesni, kot se pač spodobijo ob takih priložnostih.

Poveljnik Claudio Zamora ni ne sovražil ne želel maščevanja. Le mudilo se mu je. Hotel je čimprej končati in potem odhitel v klub, kjer je vedel, da bo gotovo srečal mlado nemško bolničarko Gertrudo. Trenutek je opazoval vsakega zapornika, ki so mu ga pokazali. Mogoče jim je celo zavidal smrt. Potem je hitro povetil oči in odsotno podpisal ukaz za usmrtitev.

Claudio Zamora, ki je postal gubernador Valladolida in ki se je poročil z Marijo, hčerko direktorja banke v Bilbao. Claudio Zamora, ki je postal gubernador vse Andaluzije in ki je na nekem sprejemu, prirejenem njemu v čast, obrnil hrbet prijatelju grofu Albornozu, čigar sina so aretirali. Da, pokazal je hrbet svojemu prijatelju, ki mu je z obrazom barve umazanega mavca ponudil tresočo se roko.

Vseeno pa je gubernador od vseh Claudiojev Zamor najbolj sovražil in zaničeval tistega ki je zaradi nekakega meglenega kesanja ali pa boleste radovednosti naslednji dan skrivoma odšel v zapor. Miguel de Albornoz je sedel na slamnjači. Sin njegovega starega prijatelja ga je sprva začudeno pogledal, potem pa se je spet zagledal v zamreženo okno svoje celice. Mogoče ga, že dodobra ukle-njen v svet na smrt obsojenih, ni niti spoznal.

*

V celico je skozi rešetke drselo nekaj svetlobe in se leno vleklo po tlakovanem podu. Ta svetlobni žarek je bil ravno tako otročji in nesmiseln kot Miguel s svojim zbranim izrazom na obrazu, tenkim vratom in belimi debelušnimi rokami mladega dekleta. Claudio Zamora se mu je približal nekaj korakov, potem se je spet ustavil. Ustavila se je tudi senca, ki je blodila za njim. Claudio Zamora jo je sovražno pogledal. Želel si je, da bi sama nadaljevala pot. Iz grla je iztisnil nekaj glasov, katerih pomena ni doumel: »Hi, hi! Eh, ja!« Šele potem se mu je posrečilo:

»Upam, da s teboj spodobno ravnajo, Miguel.«

Ker je Miguel molčal, je zavpil:

je zacvetel na njegovih oblih ustnicah.

»Da, leta minevajo, toda Španija je s svojo unognjeno hbrtenico in praznimi rokami še vedno ostala pri obupu.«

»Španija je zaljubljena v svojo revščino,« je pristavil Claudio Zamora. »Željna je popolnosti in Križ jo je prevzel.«

»Križ?« je začudeno ponovil Miguel.

Obmolknila sta. Potem je Zamora zahrbtno rekel:

»Če bi zrušili sedanji režim, bi se odprlo pred nogami Španije brezno. To brezno bi morali napolniti. Toda s čim?«

»Z vsem,« je odgovoril Miguel. »Z vsem, kar imamo!«

Claudio Zamora je zazehal:

»In nedvomno še z vašim boleznim okusom za umor in vašo nesmiselno željo po žrtvovanju.«

»Da, pomešali bomo vse to, potem pa se bomo pognali k osvajanju prihodnosti.«

Tisto megleno kesanje, ki je mučil Claudia Zamora že ves dan kot gnojen zob pod plombo, je iznenada izginilo.

»Kakšne oslarije so vse to, Miguel! Ni bodočnosti, le sedanost je.«

Iz žepa je privlekel list na stroj popisane papirja.

»Raje mi podpiši tole, tvojo prošnjo za pomilostitev. Sam jo bom odnesel k ministru za pravosodje.«

Bilo je, ko da se Miguel obotavlja. In Claudio Zamora je lačno upiral oči v njegov obraz, kot je nekdanj, ko je bil poveljnik zapora Pilatos v Tarragoni, upiral oči v obraze zapornikov, preden jih je poslal pred puške. Miguel je končno vzel list in ga na hitrico preletel z očmi. »Podpisal bo,« je pomislil Claudio Zamora z občutkom zmago slavlja, pomešanim z neko vrsto mehkega sočutja. »Podpisal bo, tudi on je kot drugi...« Ko je Miguel prebral listino, se je nasmehnil — bogve zakaj — in mu jo vrnil.

»Tega ne morem podpisati,« je rekel.

»Oprostite.«

Spet se je obrnil k zamreženemu okencu.

*

Gubernador Zamora se je sunkovito dvignil s stola. Skušal se je postaviti pred vse tiste Claudie Zamore, ki so ga, prebijajoč vsa zapahnjena vrata preteklosti, tako izdajalsko naskočili.

»Strah me je,« si je rekel. S težavo mu je prišlo to priznanje čez ustnice. Česa ga je bilo strah? Tega, da ga bo čez uro ubil kak monarhist? Spomnil se je besed svoje žene: »Smrt za vas gotovo ne more biti neznanka.« Seveda ni bila. »Ni treba, da bi se bal smrti,« je pomislil z olajšanjem. »Ne, tega ne, toda strah me je, da bi me bilo strah in da bi to pokazal.«

Njegov pribočnik Miraflores je zakašljaj na hodniku in potrkal.

»Cas je za odhod.«

»Pripravljen sem,« je hitro rekel gubernador Zamora.

Hotel je še vzeti rokavice, ki jih je pustil na mizi. Toda njegova, s sivimi dlakami porasla roka se ni marala premakniti. Le tresla se je. Presenečeno jo je gledal, potem se je vnovič usedel, brez kakršne koli misli ali želje ter s trudom položil roko na mizo. Še se je tresla, ohlapna in slabotna, na šuštemem prtu. Zazdelo se mu je, da je jetnik v tej sobi, na tem stolu. Ponižno je skril roko v žep in končno se mu je posrečilo, da se je dvignil. Toda ko je bil pri vratih, jih ni odprl, ampak je dvakrat obrnil ključ. Tako je

Afrika potrebuje poseben gospodarski načrt

V današnjem času je mnogo govora o gospodarski integraciji, torej o gospodarskem povezovanju, ki naj bi pomenilo prvo stopnjo k bodočemu povezovanju posameznih držav tudi na političnem področju. Že v Evropi naletijo taki načrti na velike težave, čeprav je gospodarstvo evropskih držav prešlo izenačeno pot razvoja. Koliko večje so potem težave šele na črnem kontinentu, kjer se križajo interesi kolonialističnih sil in mladih neodvisnih držav in kjer je prav gospodarski položaj v veliki meri fisti faktor, ki vpliva na osvoboditev narodov, katere so bila skozi deset- in stoletja pod tujim gospodstvom brezvestnih izkoriščevalcev.

S temi pomembnimi problemi se bavi v prestolnici Etiopije Ekonomska komisija OZN za Afriko, ki se kratko imenuje ECA. Po svoji reprezentativnosti — pred tremi leti ustanovljena organizacija je takrat štela le 15 članic, od katerih jih je bilo šest kolonialnih izvenafriških držav, danes pa združuje poleg tega še 16 mladih afriških držav, ki so pravkar dosegle svojo neodvisnost — ima imenovana komisija vse izglede, da postane vseafriška organizacija, ki bo odločilno vplivala na bodoči razvoj gospodarstva Afrike in njene narode usmerjala, da se bodo tudi gospodarsko oceslele tujega vpliva.

Zato pripisujejo delu te komisije velik pomen, zavedajoč se, da so gospodarski problemi Afrike in prvi vrsti problemi nerazvitih področij. Iz poročila, ki je bilo izdelano o naravnih bogastvih Afrike, je namreč razvidno, da je ta kontinent kljub svojemu neizmernemu bogastvu po krivdi kolonialistične izkoriščevalske politike močno zaostal. Zdaj pa burni proces političnega razvoja celine nujno terja tudi ureditev gospodarskih problemov, kajti afriški narodi, ki si utirajo pot do popolne politične svobode, tudi na gospodarskem področju nočejo več služiti tujim interesom.

ŠPORTNI vestnik ŠPORTNI vestnik

HOKEJ NA LEDU:

Državno prvenstvo je končano

Na kratko smo zapisali že v zadnji številki, da si je letos osvojilo naslov državnega prvaka moštvo IEV iz Innsbrucka, ki je celovško ekipo KAC porinilo na drugo mesto, medtem ko je beljaški VSV sploh bil »iz-igran« iz državne lige. Poglejmo si na kratko lestvico, kot izgleda po končanem tekmovanju, ko je vsake moštvo odigralo 10 tekem:

moštvo	zmage	neodločeno	porazi	razmerje golov	točke
IEV (Innsbruck)	10	0	0	77:15	20
KAC (Celovec)	8	0	2	58:17	16
KSEG (Kitzbühel-Salzburg)	4	0	6	37:43	8
SV Leoben	3	1	6	26:73	7
WEV (Dunaj)	3	0	7	33:46	6
VSV (Beljak)	1	1	8	26:63	3

Premoč innsbruškega moštva je vsekakor očitna, zato je »pobitost« na Koroškem tudi razumljiva. Zanimivo je bilo opazovati gledalce pri zadnjih tekmah. V Celovcu so mnogi plezali po ograji in jo stresali, kot bi bili pribežali iz Schönbrunn, drugi, bolj pogumni, pa so grabili po Mc Donaldu, ki je doprinesel levji delež k zmagi IEV in s tem k naslovu državnega prvaka. Vendar s tem za Korošce kupa bridkosti še ni bila polna, kajti tudi v Beljaku se je mreža nesrečno polnila in se je moštvo VSV znašlo na zadnjem mestu, zrelo, da zapusti državno ligo.

Če primerjamo avstrijski hokej z jugoslovanskim, pravzaprav ne najdemo velikih razlik. Sicer so marsikomu padli v oči visoki porazi Jerečanov proti Celovčanom, toda kdor pozna igro obeh ekip, mora priznati, da sta tehnično precej na enaki višini. Pri Celovčanih moramo namreč najprej odšteti importirane Kanadčane in si šele potem zamisliti tekmo med obema ekipama, verjetno niti veliko znanje Bachura in Huberja ne bi zadostovalo za zmago Celovčanov. Prave športnike pa je treba iskati v čistem amaterstvu!

Do istega zaključka pridemo tudi pri primerjavi z drugimi sosedi, na primer z reprezentancami Italije, Nemčije ali Češkoslovaške, ki so vsaj za dva razreda boljše od naše. Zakaj torej »kupujemo« Kanadčane, ko pa potrebujemo v prvi vrsti domače, mlado moštvo in bi kot inozemce popolnoma zadoval kakšen trener.

Zdaj so v teku priprave za svetovno prvenstvo, ki bo v Švici v času od 2. do 12. marca. Udeležilo se ga bo rekordno število državnih reprezentanc — namreč dvajset. Avstrijsko moštvo, v katerem bodo od Celovčanov igrali Huber, Knoll, Bachura, Tischler, Monitzer in Kalt, se bo najprej pomerilo z Romunijo, kjer ima najlepše izgleda, da se pomakne za stopnjo naprej. Najbolj zanimive borbe se bodo odvijale med »velikani« hokeja na ledu, kot so Amerika, Kanada, Sovjetska zveza, Češkoslovaška in Švedska.

Tekmovanje za alpski pokal

Pri sedanjem stanju, ko je vsako moštvo odigralo 5 tekem, vodi HC Cortina z 8 točkami pred KAC (6 točk), HC Graetz Bozen (5 točk) in KSEG (brez točke). V zadnjih dveh tekmah je KAC ponovno doživel »višavo« in »nižino« igre, ko je najprej proti

HC Cortina zgubil nenavadno visoko 0:9, proti HC Graetz Bozen pa zmagal z rezultatom 12:5.

SMUČANJE:

Avstrijske zmage na mednarodnih tekmah

Ob koncu zadnjega tedna so se avstrijski smučarji (ženske in moški) udeležili več znanih mednarodnih tekmovanj, kjer so ponovno pokazali, da je Avstrija še vedno ali spet »smučarska velesila«. Na Goldecku je v ve-

leslalomu za moške zmagal Pepi Stiegler in je bil najboljši inozemec — Francoz Guy Voullamoz šele na 5. mestu, pri mladinkah je zmagala Christine Terrailon (Francija) pred Claudio Kromer (Koroška-Vzhodna Tirolska) in Barbaro Jamnik (Jugoslavija), v ženski skupini pa Arlette Grosso (Francija) pred Daniele Tellinge (Francija), Gundi Jäger (Zg. Avstrija), Ingrid Sieder (Koroška-Vz. Tirolska) in Majdo Ankele (Jugoslavija).

Pri mednarodnem ženskem tekmovanju v San Marino iz Castrozza (Italija) se je posebno izkazala Avstrijka Traudl Hecher, ki si je osvojila zmago v slalomu, smuku in kombinaciji ter s tem dokazala, da je trenutno najboljša smučarka na svetu. V tekmi »Coppa tre comuni Ladine« (Italija) je v kombinaciji zmagal Karl Schranz, dočim sta posamezno zmago v smuku in slalomu odnesla Francoz Adrien Duillard oziroma Burger (Avstrija).

MLADINSKO DRŽAVNO PRVENSTVO V skakanju Janko Zwitfer na 4. mestu

V Bad Goisern izvedeno mladinsko državno prvenstvo je dalo mlademu Zahomčanu Janku Zwitferu spet priložnost, da se je izkazal v krogu najboljših mladinskih smučarjev Avstrije. Nastopil je v skupini Mladina I in si s skoki 33, 32,5, 30,5 in 30,5 m ter skupno oceno 340,8 točke osvojil častno 4. mesto kot najboljši Korošec. Zmagal je Albert Haim (Štajerska), ki je dosegel skoke 39,5, 38,5, 38,5 in 38 m in prejel oceno 405,5 točke.

UMETNO, DRSANJE:

Svetovno žensko prvenstvo v hitrem drsanju

Na svetovnem ženskem prvenstvu v Tönsbergu (Norveška) so se tekmovalke iz devetih držav pomerile v disciplinah na 500, 1000, 1500 in 3000 m. Posebna favoritka je bila dosedanja svetovna prvakinja Valentina Stenina (Sovjetska zveza), ki si je tudi tokrat prepričevalno osvojila naslov svetovne prvakinje, saj je zmagala v disciplinah na 500, 1000 in 1500 m, v disciplini na 3000 m pa je zasedla drugo mesto. V skupni oceni je stara in nova svetovna prvakinja Stenina (Sovjetska zveza) prejela oceno 202,533 točke.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Ponedeljek, 20. 2.: 14.00 — 14.45 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Narodopisno predavanje: Slovenska koroška legendarna pesem. — Domače viže — 18.00 do 18.15 J. F. Perkanig: Ugrabljena strd.
Torek, 21. 2.: 14.00 — 14.30 Poročila, objave. — Otroci, poslušajte!
Sreda, 22. 2.: 14.00 — 14.45 Poročila, objave. — Za našo vas. — Kar želite, zaigramo.
Četrtek, 23. 2.: 14.00 — 14.30 Poročila, objave. — Socialistična glasba.
Petek, 24. 2.: 14.00 — 14.45 Poročila, objave. — Zgodovina odkrivanja sveta: Azija.
Sobota, 25. 2.: 9.00 — 10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.20 — 18.45 Iz domačih gajev.
Nedelja, 26. 2.: 7.30 — 8.00 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Sobota, 18. februar:

I. program: 8.00 Fantje, veseli bodite — 8.45 Sini pisani svet — 13.03 Državno prvenstvo v smučanju — 14.00 Pozdrav nate — 15.20 Za filateliste — 16.20 Mladinska oddaja — 18.10 Za delovno ženo — 18.55 Sport — 19.30 Državno prvenstvo v smučanju — 19.40 Odmev časa — 20.15 »Gianni Schicchi«, glasbena komedija — 22.10 Pogled v svet — 22.25 Iz operetnega sveta.
II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 9.15 Ti in žival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 12.03 Za avtomobiliste — 14.40 Tehnični razgled — 15.00 Mladinski koncert — 19.15 Hopta, dvočeki — 20.00 Dobro zabava — 21.45 Sport.

Nedelja, 19. februar:

I. program: 6.50 Hišni vrli — 8.05 Kmečka oddaja — 11.00 Veselo petje, veselo igranje — 12.00 Godba na pihala — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 19.20 Sport — 20.10 »Reporter satana«, radijska igra — 22.10 Pogled v svet — 22.15 Sport.
II. program: 6.10 Vesele melodije — 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 13.15 Za avtomobiliste — 16.45 Popevke — 18.00 Znanje melodije — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Lepi glasovi — 20.45 Operetne melodije — 21.55 Sport.

Ponedeljek, 20. februar:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Operni koncert — 15.30 Knjižni kotiček — 16.00 Opera glasba — 18.35 Mladinska oddaja — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Citati in razumeli — 21.00 Koroški visokošolski tedni — 21.15 Ljudske viže — 22.10 Pogled v svet — 22.25 Teden pri združenih narodih.
II. program: 6.05 Premislite prosimo sami — 7.10 Beleške iz dnevnika — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Parada umetnikov — 16.00 Otroška ura — 16.30 To je samo v Parizu — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Ženska oddaja — 21.55 Tedenski športni komentar — 22.15 Operetni koncert.

Torek, 21. februar:

I. program: 8.00 Koroški hišni koledar — 8.45 Domači zdravnik — 14.30 Mladinska oddaja — 16.00 Za veselo popoldne — 18.00 Mesec deželne politike — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 »Tajnica«, radijska igra — 22.10 Pogled v svet.
II. program: 6.05 Preden odidete — 8.20 Glasba na tekačem traku — 9.05 Šolska oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Dunajska glasba — 17.10 Kulturne vesti — 17.45 Esperanto — 20.00 Štirje proti štirim — 20.30 Ljudstvo in domovina — 21.55 Sport.

Sreda, 22. februar:

I. program: 8.00 Tako doni v koroški deželi — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Glasba za mladino — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Orkestrski koncert — 22.10 Pogled v svet — 22.40 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju.
II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za prijatelja opere — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Godba na pihala — 17.40 Ženska oddaja — 19.20 Za prijatelja planin — 21.00 Vsaka stvar ima dve strani — 21.55 Sport.

Četrtek, 23. februar:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.45 Avstriji v tujini — 13.10 Mladina igra — 15.30 Koroški avtorji: Guido Zernatto — 15.45 Družina v našem času — 18.00 Kulturne vesti — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.55 Mladinska oddaja — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Črna smrt — 21.00 Zveneča alpska

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.
Nedelja, 19. 2.: 14.30 Svetovno prvenstvo kolesarjev — 17.00 Za mladino — 18.40 Za otroke — 20.20 Enaindvajset — 21.00 Pesmi narodov.
Ponedeljek, 20. 2.: 19.30 Oknar — 20.20 Komedija — 21.50 Aktualni šport.
Torek, 21. 2.: 19.30 »Oaspa finančni minister« — 20.00 Gladoliski prenos.
Sreda, 22. 2.: 17.00 Za otroke — 18.00 Za družino — 19.30 Očka je najboljši — 20.20 »Pojčča, zveneča alpska dežela« — nato Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju.
Četrtek, 23. 2.: 19.30 Sport — 20.35 »Kaseta«, igra, nato Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju.
Petek, 24. 2.: 19.30 Nasveti za dom — 20.00 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju.
Sobota, 25. 2.: 19.30 Kaj vidimo novega — 20.20 »Dobro večer«, nato Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju.

dežela — 22.10 Pogled v svet — 22.40 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju.

II. program: 6.05 Preden odidete — 9.05 Šolska oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 14.15 Pomebni orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Zaljubljene gosli — 17.40 Ženska oddaja — 19.20 Dunajski velesojem — 20.00 S filmsko kamero v Himalaji — 21.55 Sport.

Petek, 24. februar:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 13.10 Ljudski koncert — 15.30 Kulturno gledalo — 18.15 Prosti čas je dragocen — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Halol Teenagerji! — 22.10 Pogled v svet — 22.40 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju.

RADIO TRST

(SLOVENSKE ODDAJE)

Sobota, 18. 2.: 15.30 »Manevri«, komedija — 18.00 Radijska univerza — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor »France Prešeren«.

Nedelja, 19. 2.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski narodni motivi — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.30 Sedem dni v svetu — 17.00 Za smeh in dobro voljo — 21.00 Slovenske narodne pesmi.

Ponedeljek, 20. 2.: 18.00 Italijanska po radiju — 20.00 Športna tribuna — 20.30 »Janko in Metka«, opera.
Torek, 21. 2.: 18.00 Šola in vzgoja — 19.00 Za najmlajše — 20.30 Ljubljanski jazz-ansambel — 21.00 Obzornik filmskega sveta.

Sreda, 22. 2.: 18.00 Slovanci na Slovence — 18.30 Iz opere »Knez Igor« — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 »Dekle brez date«, drama.

Četrtek, 23. 2.: 18.00 Radijska univerza — 20.30 Tržaška filharmonija.
Petek, 24. 2.: 18.00 Italijanska po radiju — 21.00 Gospodarstvo in delo — 21.20 Opera glasba.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 18. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Radijska šola — 9.25 Majhno potovanje po Jugoslaviji — 10.40 Angleščina za mladino — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 12.00 Godba na pihala — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Domače in narodne viže — 13.50 Od arije do arije — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 17.45 Plesni zvoki — 18.00 Jezikovni pogovori — 19.00 Zabavna glasba — 20.00 Sobotni glasbeni večer — 21.00 »Zagreb 1961«.

Nedelja, 19. februar:

6.00 Jutranji pozdrav — 7.35 Godba na pihala — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.00 Skladbe za otroke — 10.00 Se pomnite, lovariši — 10.30 Invalidski pevski zbor — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 16.00 Humorska tedna — 16.20 Iz operetnega sveta — 16.40 Slovenske narodne pesmi — 17.30 Radijska igra — 18.40 Palke in valčki — 20.05 Izberite melodijo tedna — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Ponedeljek, 20. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Simfonična matineja — 8.40 Zvočna mavrica — 9.00 Naš podlistek — 9.20 Od arije do arije — 10.15 Melodija za melodijo — 10.40 Moški zbor iz Št. Vida v Podjuni — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Za otroke — 12.00 Vaški kvintet s pevci — 12.15

Prodam snopoveznik (Bindemäher) znamke »JF« in mlatilnico (Stiffenputzdrescher) Schicht. Cena po dogovoru. Panudbe na: Albin Sgiarovello, pd. Vuhar, Bače — Faak a. S. 38.

Radijska kmečka univerza — 13.50 Iz filmov in glasbenih ravij — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce: radio Skopje — 14.35 Voščila — 15.40 S potovanja po Španiji — 16.00 Opera glasba — 17.15 Solerjem na pot — 18.00 Športni tednik — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni variete — 20.45 Kulturna tribuna — 21.00 Simfonični koncert Slovenske filharmonije.

Torek, 21. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Izberite melodijo tedna — 8.55 Radijska šola — 9.25 Iz baleta »Ohridska legenda« — 9.40 Planinski oplet iz Maribora — 10.40 Utrjujte svojo angleščino — 11.00 Iz slovenskih oper — 11.40 Popevke se vrstijo — 12.15 Kmetijski nasveti — 14.05 Radijska šola — 14.35 Basovske arije — 15.40 Iz domače književnosti — 18.15 Klavir v ritmu — 18.20 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Izobraževalni abznarik — 20.00 Zbor Sovjetske armade — 20.30 Radijska igra — 22.15 Kamorni večeri pri Mozartu.

Sreda, 22. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.30 Pri skladatelju Blažu Arnič — 9.00 Jezikovni tečaji — 9.15 Od Beograda do Moskve — 10.15 Iz Wagnerjevih oper — 11.30 Za cicibane — 12.00 Falklorni zapiski — 12.15 Radijska kmečka univerza — 13.30 Mladi solisti — 14.05 Radijska šola — 14.35 Hammond orgle — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Koncert po željaž — 17.45 Jazz na koncertnem odru — 18.00 Kulturna kronika — 18.45 Kvintet Jožeta Kampiča — 20.00 »Orfej«, opera — 22.15 V ritmu današnjih dni.

Četrtek, 23. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.35 Slovenski oplet — 8.55 Radijska šola — 10.15 Zvoki velikih mest — 11.00 Ruski tečaj za začetnike — 12.00 Tone Petrovič in spremiljavi Avgusta Slanka — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opera glasba — 14.05 Popularne orkestralne melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.30 Slavni virtuozni vam igrajo — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Iz Puccinijevih oper »La Bohème« — 18.30 Pavka Olivera Markovič — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Literarni večer — 21.25 Iz ustvarjanja Lucijana M. Škerjanca.

Petek, 24. februar:

5.00 Dobro jutro — 9.00 Naš podlistek — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe — 10.15 Violist Pavel Skobar — 11.00 Prijubljene arije — 11.30 Človek in zdravje — 12.00 Dalmatinci pojo in igrajo — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.40 Domače melodije izpod zelenega Pohorja — 13.30 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 14.05 Radijska šola — 14.35 Iz italijanskih oper — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Glasbene popoldne — 17.25 Na plesiščih z velikimi plesnimi orkestri — 18.15 Lepe melodije — 18.30 Ljudske pesmi skandinavskih narodov — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 O marju in pomorščakih — 22.15 Po strunah in tipkah.